

Marika Laitala

**Nuorten aikuisten kirjastopalvelut ja niiden merkitys
Seinäjoen pääkirjastossa kymmenen nuoren aikuisen
näkökulmasta**

Opinnäytetyö

Syksy 2017

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kirjasto- ja tietopalvelualan tutkinto-ohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Liiketoiminta ja kulttuuri

Tutkinto-ohjelma: Kirjasto- ja tietopalveluala

Suuntautumisvaihtoehto: -

Tekijä: Marika Laitala

Työn nimi: Nuorten aikuisten kirjastopalvelut ja niiden merkitys Seinäjoen pääkirjastossa kymmenen nuoren aikuisen näkökulmasta

Ohjaaja: Sari Mäkinen-Laitila

Vuosi: 2017

Sivumäärä: 49

Liitteiden lukumäärä: 1

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, mitä mieltä kymmenen seinäjokista nuorta aikuista on Seinäjoen pääkirjaston tarjoamista kirjastopalveluista ja käyvätkö nuoret aikuiset Seinäjoen pääkirjastossa lainkaan asiakkaina. Teemahaastattelussa pyrittiin saamaan selitys myös sille, mikseivät nuoret aikuiset ole kiinnostuneita oman kohderyhmänsä kirjastopalveluista asuinpaikkakunnallaan. Nuorten aikuisten määrittelyminen yksiselitteisesti oli hankalaa. Tässä opinnäytetyössä nuoret aikuiset määriteltiin 18–29-vuotiaiksi.

Tutkimusmenetelmänä tässä työssä käytettiin laadullista eli kvalitatiivista teemahaastattelua. Teemahaastatteluun valikoitui kymmenen nuorta aikuista, jotka olivat sekä kirjaston palvelujen käyttäjiä että ei-käyttäjiä. Haastattelujen tukena käytettiin erillistä Microsoft Word -tiedostoa, jonne haastattelussa esitetyt kysymykset koottiin. Teemahaastattelun kymmenen kysymystä jakaantuivat pääteemoihin ja niiden pohjalta muotoutuneisiin välikysymyksiin. Kysymyksissä tiedusteltiin nuorten aikuisten elämäntapaa, suhdetta kirjaston aineistoon, kirjastopalveluiden käyttöä sekä luku-tottumusten historiaa. Teemahaastattelun tukilomakkeen kysymyksissä oli myös oma kohtansa kirjaston ei-käyttäjille.

Tutkimuksesta saatiin selville, ettei haastatteluun osallistuneista nuorista aikuisista suurin osa ollut intohimoisia lukijoita. Nämä nuoret aikuiset hyödynsivät Seinäjoen pääkirjaston kokoelmaa enemmän muuhun tarkoitukseen, esimerkiksi kurssikirjojen hankkimiseen. Nuorille aikuisille ei juurikaan ole järjestetty heille kohdennettuja tapahtumia. Tutkimus osoitti haastateltujen nuorten aikuisten olevan sitä mieltä, että nuoret aikuiset eivät juurikaan käy kirjaston tapahtumissa. Opinnäytetyössä saatiin haastatelluilta paljon tietoa nuorten aikuisten kirjastonkäytöstä sekä kehitysehdotuksia Seinäjoen pääkirjaston kirjastopalveluiden parantamiseksi kyseisen kohderyhmän hyväksi.

Avainsanat: nuoret aikuiset, kirjallisuus, kirjastopalvelut

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: Business and Culture

Degree programme: Library and Information Services

Specialisation: -

Author: Marika Laitala

Title of thesis: Young adults' library services and their importance at Seinäjoki Public Library from the perspective of ten young adults

Supervisor: Sari Mäkinen-Laitila

Year: 2017 Number of pages: 49 Number of appendices: 1

The objective of the thesis was to find out what ten young adults from Seinäjoki think about the services of Seinäjoki Public Library – Provincial Library and if young adults visit library at all. The thesis included semi-structured interviews aimed at finding an explanation why young adults are not interested in the library services meant for their target group. Defining young adults in an unambiguous way was difficult; in this thesis, young adults were defined as 18 – 29-year olds.

A qualitative semi-structured interview was used as the research method in the thesis. Ten young adults, both library users and non-users, were chosen for the semi-structured interviews. A separate Word file was used as a support to the interview questions. The interview included ten main questions, which were divided into main themes and sub-questions based on them. The questions related to the lifestyle of young adults, their relationship to library materials and usage of library services, as well as the history of their reading habits. There were also questions aimed at library non-users.

It was found that most of the interviewees were not passionate readers. These young adults used Seinäjoki Public Library's collections for other reasons, such as acquiring books for school courses. There have not been many events directed towards young adults. The study brought out the opinion of the interviewees that young adults hardly participate in library events. Through the thesis study, a lot of information was obtained from the interviewees about young adults' library usage, and suggestions for improving Seinäjoki Public Library's services for this target group.

Keywords: young adults, literature, library services

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ.....	3
1 JOHDANTO	5
2 NUORET AIKUISET KIRJASTOSSA	7
2.1 Keitä ovat nuoret aikuiset?	7
2.2 Nuorten aikuisten kirjallisuus	8
2.3 Nuorten aikuisten kirjaston käyttö	10
3 KIRJASTON PALVELUJA NUORILLE AIKUISILLE	12
3.1 Suomen lainsäädäntö ja kansainväliset ohjeistukset	12
3.2 Nuorille aikuisille suunnatut kirjastopalvelut yleisissä kirjastoissa	13
3.3 Nuorten aikuisten kokoelma- ja kirjastotyö Seinäjoen kaupunginkirjasto- maakuntakirjastossa	15
3.4 Nuorten ja nuorten aikuisten kirjastotyön yhteneväisyydet	17
3.5 Nuorten aikuisten verkkokäyttö ja mediakasvatus	19
3.6 Kirjastojen hankkeet nuorille aikuisille	21
4 KYMMENEN NUOREN AIKUISEN TEEMAHAASTATTELU	24
4.1 Tutkimusongelman määrittäminen	24
4.2 Laadullinen tutkimus	24
4.3 Käytännön toteutus	25
4.4 Eettisyys haastattelussa	27
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET	28
5.1 Nuorten aikuisten elämäntapa	29
5.2 Nuorten aikuisten suhde lukemiseen, kirjoihin, musiikkiin ja muuhun kirjaston aineistoon.....	30
5.3 Kirjaston ja sen palveluiden käyttö nuoren aikuisen näkökulmasta	33
5.4 Nuorten aikuisten kirjastoon liittyvät mielikuvat	34
5.5 Käyvätkö nuoret aikuiset kirjastossa lainkaan?	35
5.6 Kysymyksiä kirjaston ei-käyttäjille	36
5.7 Kirjaston kokoelma ja palvelut nuoren aikuisen näkökulmasta	37

5.8 Nuorten aikuisten kehittämissuositukset nuorten aikuisten kirjastopalveluihin Seinäjoen pääkirjastossa	38
6 JOHTOPÄÄTÖKSET	40
7 POHDINTA	44
LÄHTEET	46
LIITTEET	51
LIITE 1 Teemahaastattelun tukilomake	52

1 JOHDANTO

Kiinnostus nuorten aikuisten kirjallisuuteen ja kirjastopalvelujen tarpeellisuuden korostamiseen kirjastoissa antoi sysäyksen opinnäytetyön aiheen valinnalle. Lukeminen on tärkeä harrastus, joka kasvattaa ihmisen muistia ja antaa tarvittaessa turvapaikan, minne kadota omia huoliaan. Se kuuluu myös niihin perusvalmiuksiin, joita tarvitaan läpi elämän. Lukeminen vaikuttaa myös arjessa ja opinnoissa pärjäämiseen, sekä antaa edellytykset hyvälle elämälle. (Heikkilä. 2016, 108.)

Aihe työhön valikoitui sen innoittamana, ettei nuorten aikuisten kirjastopalveluista tai kirjallisuudesta ollut tehty suomeksi juurikaan tutkimusta. Tarkoituksena oli itselle mieluisan aiheen lisäksi vahvistaa nuorten aikuisten kirjastopalveluiden tietämystä ja tuoda sitä näkyvämmäksi osaksi kirjastoa. Moni kun ei tiedä, että kirjastosta löytyy nuorten aikuisten kohderyhmälle osoitettua aineistoa.

Työssä käsiteltiin nuorten aikuisten kirjastopalveluja ja nuorten aikuisten kirjallisuutta kymmenen nuoren aikuisen näkökulmasta. Yleistä näkökulmaa varten kerätty lähdeaineisto painottui enemmän ulkomaalaisiin lähteisiin, koska suomenkielissä lähteissä ei juurikaan ollut eriteltyä kirjastopalveluita nimenomaan nuorille aikuisille. Työssä perehdyttiin aluksi nuoriin aikuisiin kirjaston käyttäjinä ja pohdittiin kolmea tärkeää asiaa. Ensinnäkin keitä ovat nuoret aikuiset? Toiseksi millaista on nuorten aikuisten kohderyhmään kuuluvien kirjallisuus? Ja kolmanneksi miten kymmenen seinäjokista nuorta aikuista määrittelevät nuorten aikuisten kirjastopalvelut ja niiden tarpeellisuuden omassa elämässään?

Kirjastolaissa on säädetty lakisääteiset tehtävät koskien nuorten ja nuorten aikuisten kirjastopalveluita. Laissa säädetään mm. että jokaisella nuorella tulisi olla vapaa pääsy tiedonlähteille ja kirjaston aineistoon. Kirjastoilla on velvollisuus edesauttaa nuorten aikuiseksi varttumista ja pitää yllä kansalaistaitoja, kuten yleissivistystä ja koulutusta. IFLA eli International Federation of Library Association and Institutions on johtava kansainvälinen organisaatio, joka edustaa kirjasto- ja tietopalvelujen sekä niiden käyttäjien etuja. Se toimii kirjaston ja tietopalvelun maailmanlaajuisena äänenä. (IFLA 23.8.2017.) IFLA on määritellyt suosituksen nuorten aikuisten kirjastopalveluista ja siitä miten kyseinen kohderyhmä tulisi huomioida kirjastoissa.

Nuorten aikuisten kirjastopalvelut ja kirjastotyö Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston Apila-kirjastorakennuksessa oli tärkeä osa työtä. Laadullinen tutkimus tehtiin Seinäjoen pääkirjaston käyttäjinä ja ei-käyttäjinä toimivien seinäjokisten nuorten aikuisten näkökulmasta ja näin ollen pääkirjaston palvelut ja aineistokoelma olivatkin huomattavassa asemassa työtä. Työssä otettiin huomioon myös kirjastot.fi-sivuston hankerekisterin hankkeet nuorille aikuisille. Koska on välttämätöntä järjestää hankkeita tällä kohderyhmälle, jos halutaan parantaa nuorten aikuisten kirjastopalveluita ja tuoda nuoria aikuisia esiin kirjastossa omana ryhmänään.

Työssä sivuttiin myös laajemmin Suomen yleisten kirjastojen yhteistä kirjastot.fi-sivustoa, jossa on esitely erilaisia kirjastopalveluita. Kirjastot.fi-sivusto on kaikille käyttäjille avoin palvelu ja se toimii kirjastoverkkopalveluiden tarjoajana. Se on väylä kaikkiin kirjastopalveluihin ja sen sisältö koostuu monipuolisista palveluista niin kirjastoalan ammattilaisille kuin tavallisille käyttäjille. (Kirjastot.fi 23.8.2017.)

Työn aineisto kattaa niin tilastoja kuin ammatillisia lähteitä, kuten aiheeseen liittyvä kirjallisuus. Tässä työssä käytettiin laadullista tutkimusmenetelmää nuorten aikuisten kohderyhmälle suunnatun teemahaastattelun muodossa. Teemahaastattelussa haastateltiin kymmentä nuorta aikuista, jotka olivat joko kirjaston asiakkaita tai ei-käyttäjiä. Työhön haluttiin saada kahdenlainen näkökulma asiasta ja siksi nuoria aikuisia etsittiin juuri näistä kahdesta ryhmästä.

Teemahaastattelulta työn tekijä odotti kiinnostavia kehitysehdotuksia Seinäjoen pääkirjaston nuorten aikuisten kirjastopalveluihin sekä omalaatuisia vastauksia haastattelukysymyksiin. Kysymyksiin työssä toivottiin saavan haastateltavilta nuorilta aikuisilta kattavia perusteluja.

2 NUORET AIKUISET KIRJASTOSSA

2.1 Keitä ovat nuoret aikuiset?

Suomen nuorisolaissa nuori määritellään alle 29-vuotiaaksi. (L 29.12 1285/2016.) Toisaalta yhdysvaltalainen Michael Cart, joka opettaa UCLA: ssa (University of California, Los Angeles) nuorten aikuisten kirjallisuuskursseja on sitä mieltä, että nuoren aikuisen määritelmä on aikoinaan ollut 12–18-vuotiaat, mutta nykyisin se on 15–vuotiaasta noin 21–25- vuotiaaksi. (Cart, M. 2001,1–3.)

Näin ollen nuoren aikuisen määritelmä voi olla hyvinkin laava. Valtion nuorisoneuvoston 2013 vuonna julkaistusta Nuorten vapaa-aikatutkimuksesta saatiin selville, että tutkimukseen vastanneet nuoret olivat mielestään nuoruuden alussa 10-vuotiaana ja nuoruus päättyisi n. 20-vuotiaana. (Myllyniemi & Berg. 2013,15.) Valtion nuorisoneuvosto on valtioneuvoston asettama nuorityön- ja politiikan asiantuntijaelin, joihin valtion neuvosto kutsuu jäseniksi lasten- ja nuorten kasvu- ja elinoloihin perehtyneitä henkilöitä.

Yleisten kirjastojen kirjastopalvelut kuuluvat kaikenikäisten kuntalaisten peruspalveluun. Sitä silmällä pitäen Suomen kunnat ylläpitävät kirjastopalvelujen verkostoa, joka on tasokas ja kattava. Yleinen kirjasto on kaikkien saavutettavissa ja käytettävissä. Sen tehtävänä on tarjota monipuoliset palvelunsa asukkaiden käyttöön, kuten kirjaston tilat ja aineisto. Yleisellä kirjastolla tulee olla riittävät aukioloajat, koska se on lähipalvelu, joka kuuluu kaikille. (Selkee 21.2.2017.)

Yleisten kirjastojen kirjastot.fi-palvelusta löytyy myös Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama hankkeet-sivusto. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 2017.) Yleisten kirjastojen hankerekisterin näkökulmasta nuoret aikuiset ovat ikähaarukaltaan 19–29-vuotiaita kirjaston käyttäjiä. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 8.11.2017.) Nuoret aikuiset olivat kohderyhmänä hankala määrittää varsinkin, koska he eivät juurikaan erotu nuorten joukosta.

Yhdysvalloissa nuoret aikuiset tunnustettiin 2010-luvun alussa laajalti muodostavan lähes 25% kaikista kirjaston kävijöistä. (Hughes-Hassel, S. & Bernier, A. 2010, 114.)

Suomen tilastokeskuksen mukaan vuonna 2009 15–24-vuotiaat nuoret ja nuoret aikuiset kävivät kirjastossa n. 10% vähemmän kuin 10–14-vuotiaiden kohderyhmä. (Suomen virallinen tilasto 2011.)

2.2 Nuorten aikuisten kirjallisuus

Nuorten aikuisten kirjallisuuden määrittelemineen on vaikeaa, koska jo nuoren aikuisen itsensä määrittelemineen on ongelmallista. Helsingin kaupunginkirjaston kirjastovirkailija Saana Mäensivu määrittelee, että nuorten aikuisten kirjallisuudeksi luokitellaan teos, jossa päähenkilö on nuori aikuinen ja tarina kerrotaan hänen näkökulmastaan. (Soininen, I. & Mäensivu, S. 2016.) Tämä ei kuitenkaan ole riittävä määritelmä kuvaamaan nuorten aikuisten kirjallisuutta, koska nuorten aikuisten kirjallisuus sisältää paljon muutakin. Nuorten aikuisten kirjallisuuden erityispiirteitä on vaikea määritellä, koska nuorten ja nuorten aikuisten kirjallisuuden raja on häilyvä. Lisäksi on muistettava, että raja nuortenkirjallisuuteen on myös häilyvä. Nuoret aikuiset eivät juurikaan erotu nuorten joukosta kirjaston käyttäjäkunnassa, joten heille suunnatun aineiston määrittäminen kirjastossa voi olla hankalaa. Joistakin kirjastoista löytyy oma hyllypaikka nuorten aikuisten kirjallisuudelle. Toisaalta jotkut kirjastot luokittelevat tällaiset teokset nuorten osastolle.

Hyvin harva nuortenkirja on kirjoitettu niin, että sen päähenkilönä seikkailisi kokoikäisesti yli 17-vuotias poika tai tyttö. Nuori aikuinen ei välttämättä tästä syystä tartu kirjoihin, joissa ei ole hänen ikäluokkaansa sopivia pääjuonessa mukana olevia henkilöitä. Samaistumispinnan löytäminen siinä tapauksessa voi olla hankalaa ja nuortenkirjat saattavat tuntua heistä jopa liian lapsellisilta. Yli 20-vuotiaalla kun on huomattavasti erilaisemmat mielenkiinnon kohteet kuin alle 15-vuotiaalla. ”Keskeisintä on, että päähenkilö on nuori, siinä 20 ikävuoden kieppeillä. Kaikki muu on aika vapaata”. (Simukka 2016.)

Maailmalla nuorten aikuisten kirjallisuus tunnetaan paremmin ya litterature-termillä, jolla viitataan nuoreen aikuiseen englanninkielisellä termillä young adult. Yhdysvalloissa on tehty tutkimus, jonka mukaan 70% nuorten aikuisten kirjallisuuden luki-

joista ovat todennäköisesti aikuisia. Tämä vaikuttaa huomattavasti kirjastojen lainausmääriin ja kirjakaupoissa nuorten aikuisten kirjallisuuden myyntiin (Kanerva, 2017.)

Ya-kirjoilla tarkoitetaan periaatteessa kirjallisuutta, joka on suunnattu 12–18-vuotiaille, mutta käytännössä kohderyhmä on pikemminkin 15–20-vuotiasta. Tämä johtuu siitä, että ya-kirjat sisältävät usein paljon väkivaltaa tai muita vaikeita aiheita ja teemoja. (Kanerva 2017.)

Suomessa nuorten aikuisten kirjallisuus huomataan varmimmin, jos siitä on ensin tehty elokuva. 2000-luvulla ilmestyneet elokuvat ovat tuoneet nuorten aikuisten kirjallisuuden takaisin ihmisten tietoisuuteen elokuvien välityksellä. Esimerkiksi Suzanne Collinsin Hunger Games-trilogiaan perustava samanniminen elokuva oli suuri menestys myös Suomessa. Vuonna 2008 Suomessa julkaistu Nälkäpeli-kirjasarja piti viehätystä yllä muutaman vuoden ajan. (Kanerva 2017.)

Samantyyppisen koki Twilight-saaga, joka näytti nuorille erilaisen version rakkaustarinasta ihmisen ja vampyyrin välillä. Tällä hetkellä Yhdysvalloissa ya-hitin kärkipaikkaa pitää kirjailija John Green, jonka tunnetuimpia teoksia ovat suomennettuna Arvoitus nimeltä Margo (Paper towns, 2008), Tähtiin kirjoitettu virhe (The fault in our stars, 2012) ja 2016 Suomessa julkaistu novellikokoelma Let it snow: kolme talvista rakkaustarinaa (Let It Snow: Three Holiday Romances, 2008) johon John Green on kirjoittanut yhden kolmesta tarinasta. (Kanerva 2017.)

Nuorten aikuisten kirjallisuus ei ole Suomessa vielä niin suosittua kuin ulkomailla, jossa järjestetään aiheeseen sopivia massamäärältään suuri tapahtumia. Suomessa ensimmäinen nuorten aikuisten kirjallisuuteen liittyvä fanitapahtuma järjestettiin vuonna 2016 Helsingissä 5. elokuuta. Hei YA! (Helsinki Young Adult Literary!) toi paikalle n. 100 nuorten aikuisten kirjallisuuden fania. (Gustafsson 2016.)

Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston lasten- ja nuortenpalveluiden palvelupäällikkö Outi Kytöniemen (Kytöniemi 2017.) mukaan nuorten aikuisten kirjojen luokittelu nimenomaan nuorten aikuisten luokkaan on vaikeaa. Kirjan päähenkilön ikää ei voi tietää etukäteen ja kirjaston henkilökunnalla olisi mahdoton tehtävä lukea läpi kaikki nuortenosastolle tulevat kirjat. Jos kuitenkin lukee jonkin kirjan ja huomaa sen kuuluvan nuorten aikuisten osastolle, voidaan sen luokitusta muuttaa. (Kytöniemi 2017.) Saana Mäensivun mukaan kirjastossa luokitellaan kirjat hyllyihin niiden

markkinoinnin kohteena olevan kohderyhmän mukaan tai kustantajan toiveita kunnioittaen (Soininen, I. & Mäensivu, S. 2016). Tämä koskee luultavammin Helsingin kaupunginkirjastoa, mutta Mäensivu ei ota kantaa muiden kirjastojen toimintatapaan.

2.3 Nuorten aikuisten kirjaston käyttö

Suomessa kirjasto koettiin 80-luvulla yhteiskunnassa nuorille tärkeäksi ajanviettopaikaksi. Miellettiin, että kirjastossa nuori voi oppia myös kansalaistaitoja, joita hän tulee matkalla aikuisuuteen tarvitsemaan. Tuolloin kirjastossa nuoria alettiin kohdella tasavertaisina muihin kirjaston asiakkaisiin nähden. Kirjasto mahdollisti myös sen, että nuori pääsi kokeilemaan erilaisia rooleja, niin yksilönä, asiakkaana kuin tietyn maan kansalaisenakin. (Palonen ym/Kauppinen 1986.)

Yhdysvaltalaiset apulaisprofessorit Denise Agosto ja Sandra Hughes-Hassell (Agosto & Hughes-Hassel. 2010.) ovat tutkineet kirjassaan *Urban teens in the library: Research and practice* nuorten aikuistenkirjastopalveluita eri näkökulmista ja sitä, kuinka niitä voisi parantaa. Kirjassa esitetyn tutkimuksen mukaan:

At least one recent study indicates that today's young adults (18-29 years) are most frequent adult users of public libraries for solving government-information-related problems (Estabrook et al. 2007), so it does seem that young adults in general do use public libraries for certain purposes. (Agosto & Hughes-Hassell/ Estabrook. 2010, 7.)

Tutkimuksesta selviää, että monet nuoret aikuiset käyttävät kirjastopalveluita esimerkiksi koulutehtäviin liittyvään tiedonhakuun. Yhdysvalloissa kirjaston henkilökunta ei ole osannut markkinoida kirjastopalveluitaan juuri nuorten aikuisten kohderyhmälle. Julkisessa mediassa kerrotaan stereotypiana, että nuoret aikuiset eivät käytäisi kirjastoa. Todellisuudessa nuoret aikuiset kuitenkin käyttävät kirjastoa ja sen palveluita. Julkinen media antaa näin ollen aivan erilaisen kuvan nuorista aikuisista kuin mitä se todellisuudessa on. (Agosto, D. & Hughes-Hassell, S. Estabrook. 2010, 7.)

Toisin kuin Yhdysvalloissa Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa nuoret aikuiset vierailevat joko opintojen parissa tai tulevat kirjastoon seurustelemaan

muiden kanssa. Samalla he voivat selailla nuorten aikuisten osastolta löytyvää aineistoa, joka sijaitsee kirjastorakennus–Apilassa nuorten- ja musiikkiosaston takaseinällä. Näiden osastojen vierestä löytyvät myös nuorten ja aikuisten elokuvat. Nuorten aikuisten osaston kirjahyllypaikan vasemmalla puolella sijaitsevat nuorten tietokirjallisuus, runot ja nuorten fantasiakirjallisuus. Niiden aineistoa ei ole erikseen luokiteltu nuoriin aikuisiin, mutta sieltäkin nuori aikuinen löytää luettavaa.

Kevyempää luettavaa löytyy, kun jatkaa fantasiahyllyltä matkaa portaat ylöspäin Aalto-kirjastorakennuksen suuntaan. Portaiden yläpuolella sijaitsevat sarjakuvat, joita ei ole luokiteltu erikseen millekään kohderyhmälle. Jos nuori aikuinen haluaa lukea esimerkiksi Aku Ankkoja, löytyvät ne lastenosastolta, joka sijaitsee yläkerrossa. Nuortenosastolta sinne pääsee kapuamalla lukuportaita pitkin yläkertaan ja ohittamalla aikuistenosaston kävelemällä niin kauan, että saapuu lastenosastolle.

Vapaa-ajan lukemisen lisäksi nuoret aikuiset tarvitsevat erilaisia kurssikirjoja ja opiskelumateriaalia kirjaston kokoelmasta. Kirjaston asiakkaina heille annetaan ensimmäisellä kirjastokäynnillään kirjastokortti, jolle he voivat lainata, uusia ja varata kirjaston aineistoa veloitusetta. Opiskelijalle kirjasto on tärkeä työkalu, josta löytyy myös osaavaa henkilökuntaa. Kirjaston henkilökunta voi auttaa heitä löytämään tarvittavan opiskelumateriaalin. Kirjallisen aineiston lisäksi nuoret aikuiset käyttävät kirjaston tietokoneita, joko tiedon- tai kirjahakuun kirjaston tietokannasta. Heidän on mahdollista pyytää kirjaston info-tiskiltä pin-koodi, jonka avulla he voivat käyttää kirjaston sähköisiä palveluita, kuten erilaisia tietokantoja joita internetistä löytyy.

Nuorille aikuisille ei juurikaan järjestetä kirjastoissa heille kohdennettuja tapahtumia, mutta joitakin poikkeuksiakin on ollut. Huhtikuussa 2009 järjestettiin Seinäjoen pääkirjastossa manga/animeilta, jonka järjestelyihin saatiin apua paikallisilta alan harrastajilta, joista osa oli nuoria aikuisia. Myös osallistujien joukossa oli nuoria aikuisia, jotka tulivat kiinnostuneena kuuntelemaan kattavan tietopakettien sisältöä. Esiintyjä olivat mm. japanologi Lotta Watia ja Otakut-kerhoa edustava Tomi Lampi. (Parkkinen & Mäkinen-Laitila. 2017.)

3 KIRJASTON PALVELUJA NUORILLE AIKUISILLE

3.1 Suomen lainsäädäntö ja kansainväliset ohjeistukset

Kirjaston olemassaolo on välttämätöntä väestön sivistyksen ja kulttuurin tuntemuksen lisäämiseksi. Kirjasto mahdollistaa tiedon saatavuuden ja sen päivittäisen käytön. Sen läsnäolo on väestölle tärkeää, koska se kannustaa pitämään yllä lukutaitoa ja mahdollistaa elinikäisen oppimisen. Kirjasto on paikka, jossa asiakas saa käyttää sananvapauttaan. Kirjastosta saatavia tärkeitä hyötyjä ovat monikulttuurisuus, yhteenkuuluvuus ja moniarvoisuus. Kirjasto ei syrji ketään ja sinne on kaikille maksuton sisäänpääsy. Suurin osa kirjaston palveluista ovat muutenkin asiakkailleen veloituksettomia. (L 29.12.1492/2016.)

IFLA:n suositus kirjastopalveluista nuorille aikuisille painottaa, että kaikissa kirjastoissa on erilainen yhteisö, jota he palvelevat. Tämän johdosta kirjastoilla on erilaiset prioriteetit ja tarpeet. Siitä huolimatta kirjastopalvelut nuorille aikuisille eivät ole olleet vakiintuneita kaikissa maissa. Nuorilla aikuisilla on oikeus samaan laatuun tarjotuissa kirjastopalveluissa kuin muillakin väestöryhmillä. Kirjastopalveluja tulisi kehittää nimenomaan nuorten aikuisten kanssa. (IFLA 1996, 2.)

USA:ssa Massachusettsissa on huomioitu nuoret aikuiset kirjastopalveluiden suunnittelussa. Julkisen kirjaston palvelun standardeissa nuorten aikuisten kirjastopalvelun periaate on, että nuoret aikuiset ovat aktiivisesti mukana osallistumassa päätöksiin heitä koskevan kokoelman, palvelun ja ohjelmien parissa. Näin nuorista aikuisista tulee kirjaston elinikäisiä käyttäjiä ja tukijoita, kun he ovat saaneet olla mukana vaikuttamassa, sekä suunnittelussa että päätöksenteossa. Standardit perustuvat kirjaston palveluiden filosofiaan ja määritelmiin, jotka perustuvat Nuorten kirjastopalvelujen yhdistyksen kolmelle perusasiakirjalle: Directions for Library Service to Young Adults (2nd edition, 1993), New Directions for Library Service to Young Adults, (ALA, 2002), and Young Adults Deserve the Best: Competencies for Librarians Serving Youth, (ALA, 2004). (Massachusetts Library Association 2010,1.)

IFLA:n suosituksessa nuorten aikuisten kohderyhmän kulttuurillisilla tarpeilla on juuret sekä suullisessa että visuaalisessa perinteessä, yhteiskunnan ja sosiaalisen

aseman muuttumisessa, kulttuurillisessa moninaisuudessa ja omassa persoonallisessa näkemyksessään tulevaisuudessa. Nuorten aikuisten palvelut olisi hyvä suunnitella yhteistyössä kohderyhmän edustajien kanssa. Näin ollen nuorten aikuisten tulisi olla aktiivisesti mukana palveluiden ja ohjelmien suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Kirjastot, jotka suunnittelevat palveluitaan tutkimuksiin perustuvien nuorten kehittämismallien mukaan, voivat tarjota mahdollisuuksia nuorille aikuisille onnistuneesta siirtymisestä nuoruudesta aikuisuuteen. Nuoret aikuiset ovat monipuolinen ryhmä, jonka kiinnostuksen kohteet, tarpeet ja kyvyt vaihtelevat suuresti. Siksi kirjastojen on tarjottava erilaisia vaihtoehtoja vastaamaan heidän tarpeitaan. Muiden kielten materiaalit tulisi sisällyttää kokoelmaan, samoin kuin kulttuurien monimuotoisuutta heijastavat materiaalit. Nämä tarpeet ovat yksilöllisiä ja niiden tulisi olla saatavilla kaikille kohderyhmään kuuluville uskonnon, kulttuurillisesta taustasta tai oppimistasosta huolimatta. Veloitukseton pääsy internettiin on nuorille aikuisille tärkeää ja se kuuluu kirjaston vakituiseen palvelukonseptiin. Aineistoa hankittaessa otetaan huomioon nuorten aikuisten toiveet ja tarpeet. Kirjasto edistää nuorten aikuisten yhteisöllisyyttä tarjoamalla mahdollisuuden osallistua erilaisiin tapahtumiin ja lukupiireihin. Kirjaston tilat soveltuvat niin yksilötöihin kuin parityöskentelyyn. Kirjastot järjestävät nuorille aikuisille myös työpajoja erilaisin vaihtuvin teemoin. (IFLA 1996, 4–5.)

3.2 Nuorille aikuisille suunnatut kirjastopalvelut yleisissä kirjastoissa

Jokaisessa Suomen kunnassa on yleinen kirjasto, joka toimii mm. käyttäjiensä kulttuurikeskuksena. Se on myös kohtaamispaikka, jossa kaiken ikäiset kirjaston käyttäjät voivat verkostoitua ja saada uusia tuttavuuksia. Yleisissä kirjastoissa (niin kuin muissakin kirjastoissa) on henkilökunta, joka auttaa ja neuvoa asiakkaita omaa ammattitaitoaan käyttäen. Yleinen kirjasto on palveluna maksuton ja vapaasti kaikkien käytettävissä. Kirjastossa on aineisto, jota asiakas voi lainata kotiin tai varata tarpeen mukaan. Asiakas tarvitsee lainauksen tekemisiin voimassaolevan kirjastokortin. Lähes jokaisella kirjastolla on oma kirjastokorttinsa. (Kirjasto-selkoesite 2017.) Tässä työssä käytettiin Kirjastot.fi:n kotisivuilta löytyvää selkoesitettä, koska esite kertoo tiiviisti yleisen kirjaston toiminnan periaatteen, myös nuorille aikuisille.

Yleiset kirjastot tarjoavat nuorille aikuisille pääsyn kulttuurisisältöjen ja muun aineiston pariin. Monipuolinen kokoelma edesauttaa nuorta aikuista myös opinnoissa saatujen tehtävien, opinnäytetyön tai gradun tutkimustyössä. Kirjaston henkilökunta auttaa nuorta aikuista tiedonlähteelle ja opastaa tiedonhaussa. Tilana kirjasto on turvallinen ja mielikuvitusta ruokkiva työskentelytila, jossa on mahdollisuus monenlaisiin työskentelytapoihin. Kirjasto toimii myös yhteistyökumppanini eri koululaitosten kanssa ja mahdollistaa näin nuorten aikuisten oppimista myös heidän omassa kouluympäristössään erilaisten yhteistyöprojektien avulla. (L 29.12.1492/2016).

Elokuviin liittyvät tapahtumat ja toiminta kiinnostavat nuoria aikuisia. Useissa yleisissä kirjastoissa tarjotaan lapsille ja nuorille elokuvailtoja erilaisin vaihtuvin teemoin. (Lappeenrannan kaupunki/Palvelut 15.9.2017.) Valitettavasti nuoret aikuiset jäävät tässä jaottelussa syrjemmälle eivätkä he siten välttämättä ymmärrä saapua paikalle. Joko he ajattelevat, että elokuvat on suunnattu lapsille tai nuorten elokuvailloissa ei tapaa saman ikäluokan edustajia, koska elokuvien kohderyhmänä toimivat lapset ja nuoret. Esimerkiksi Lappeenrannan pääkirjastossa elokuvailat ovat selvästi suunnattu enimmäkseen lapsille. Kirjaston antamat lukuvinkit on suunnattu enemmän nuorille kuin nuorille aikuisille. Myös kirjailijavieraisissa huomioidaan enemmän nuorempaa ikäpolvea. Nuoria aikuisia ei näin ollen useinkaan huomioida omana ryhmänään.

Vanamokirjastot (Hattula, Janakkala ja Hämeenlinna) tarjoavat kotisivuillaan nuorille oikotien heille suunnattujen e-kirjojen pariin. (Vanamokirjastot/List of e-books.) Muita kirjaston palveluita, kuten kopiointipalveluita, tilanvuokrausta, lainattavia tavaroita (muu kuin kirjaston aineisto) ja kirjastokortin hankkimista nuori aikuinen pääsee käyttämään vapaasti. Näitä palveluita ei ole erikseen mainittu minkään nimenomaisen kohderyhmälle kuuluvaksi, koska ne kuuluvat kaikille kirjaston käyttäjille.

Seuraavaksi hieman esimerkkejä Pirkanmaan kirjastojen ja Oulun kaupunginkirjaston palveluista, joita ei ole suoraan suunnattu nuorille aikuisille, mutta ne voivat silti kiinnostaa kyseistäkin kohderyhmää: Pirkanmaan kirjastojen kotisivuilla on ”ystäväkirja”, johon kirjailijat ovat kirjoitelleet ystäväkirjan hengessä faktoja itsestään, kuten pahimmasta mokastaan tai nukkumaanmenoajastaan. Tämän lisäksi he kertovat omia suosikkejaan kirjaston aineistosta. Ensimmäinen ystäväkirjamerkintä on vuodelta 2011 ja viimeisin 2017. Pirkanmaan kirjastojen kotisivulla on myös osuus,

jossa kirjastossa olleet harjoittelijat ovat saaneet kirjoittaa lyhyesti omasta työskentelystään harjoittelun aikana. (Pirkanmaan kirjastot 2017.) Tämä on hyvä markkinoitikeino myös nuorten aikuisten kohdalla, koska kirjastossa työskentely saattaa kiinnostaa heitä ja olla ajankohtaisempaa kuin lapsille ja nuorille.

Oulun kaupunginkirjastossa ollaan panostettu asiakkaiden tiedonjanoon ja heidän käyttöönsä tarjotaankin luku- ja musiopasta. Asiakas voi halutessaan tilata lukemista sähköpostiin tulevan listan muodossa tai varata henkilökohtaisen musiopakuoppaan omaan käyttöönsä. (Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto/Luku- ja musiopas 2017.) Tämä on hyvä keino saada nuoret aikuiset asiakkaat lukemaan enemmän ja hyödyntämään kirjaston tarjontaa monipuolisemmin.

3.3 Nuorten aikuisten kokoelma- ja kirjastotyö Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa

Seinäjoki oli viime vuosien (2016) tilastojen mukaan 62 052 (Suomen virallinen tilasto 2016.) asukkaan maakunta Etelä-Pohjanmaalla. Seinäjoen pääkirjasto Apila sijaitsee Seinäjoen keskustassa lähellä muita palveluita, kuten Torikeskusta, joka on toinen suurista paikallisista kauppakeskuksista. Samassa pihapiirissä Apilan kanssa on Seinäjoen kaupungintalo ja -teatteri. Seinäjoen pääkirjastoa voisi kutsua kulttuurikeskukseksi, koska siellä järjestetään erilaisia kulttuuritapahtumia ja eri teemaisia näyttelyitä. Kirjastossa vierailee myös paljon turisteja ja monikulttuurisuus näkyy erimaalaisten asiakkaiden muodossa.

Apilan kokoelmassa oli viime vuonna (2016) aineistoa yhteensä 448 930 kpl. Niistä lasten kaunokirjoja 114 689 kpl ja lasten tietokirjoja 17 505 kpl. Hankintoja sinne tehtiin yhteensä 25 429 kpl, joista lasten kaunokirjoja 7 942 kpl ja lasten tietokirjoja 1 437 kpl. (Suomen yleisten kirjojen tilastot. 24.5.2017.) Haastattelussa Seinäjoen pääkirjaston lasten- ja nuortenosaston palvelupäällikköä saatiin selville, että nuortenosastolla on nimekkeitä (vain romaanit) 4866 kpl ja nuorten aikuisten osastolla niitä on vain 2133 kpl. (Kytöniemi 7.9.2017)

Nuorten aikuisten kirjallisuudella on oma hyllypaikkansa Seinäjoen pääkirjastossa sulassa sovussa nuortenkirjallisuuden kanssa. Nuorten aikuisten osasto on ollut toiminnassa vuodesta 2012 lähtien. Fantasia, scifi ja kauhu ovat kaikki nuortenosastolla löydettävyyden takia, koska asiakas harvemmin miettii, kenelle kirja on suunnattu. Häntä kiinnostaa enemmän tarina itsessään. Sama käsitys kirjastonhoitajilla on myös runoista ja tietokirjoista. Äänikirjat ovat kaikki nuorten ja nuorten aikuisten osastolla sekaisin samasta syystä. Niitä kaivattaisiin kirjaston kokoelmaan lisää, mutta kustantajat ajattelevat ennemmin budjettikeskeisesti ja he ovat tulleet siihen tulokseen, ettei nuorten aikuisten äänikirjoihin luokiteltua aineistoa kannata julkaista erikseen. Ainoastaan romaaneille on oma hyllypaikkansa nuorten aikuisten osastolla. (Kytöniemi. 7.9.2017.)

Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston lasten- ja nuorten palveluiden palvelupäällikkö Outi Kytöniemen (Kytöniemi 7.9.2017.) mukaan nuoren aikuisen luokittelu tiettyyn ikäluokkaan on hankalaa, koska ikä on liukuva käsite. Nurmon kirjastossa jo 17-vuotiaat luokitellaan nuoriksi aikuisiksi, mutta palvelupäällikkö oli itse sitä mieltä, että nuori aikuinen voisi olla jo 13-vuotias. Yläkouluikäiset siirtyvät huomaamattaan nuorten aikuisten kirjallisuuden pariin, kun ne sijaitsevat samassa hyllyssä nuorten romaanien kanssa. (Kytömäki, O. 7.9.2017.)

Nuoret aikuiset ovat ottaneet itselleen suunnatun osaston hyvin omakseen. He käyvät osastolla itsenäisesti etsimässä heitä kiinnostavaa luettavaa. Hyllypaikka on helposti tunnistettavissa ja sen sijainti piilokolojen vieressä sopii nuorille aikuisille, koska he viettävät niissä mielellään aikaa kirjastossa ollessaan. Samalla he muistavat nuorten aikuisten osaston olemassaolon ja suuntaavat hyllyllä etsimään ajan-kulua. Nuoret aikuiset erottuvat nuorten joukosta lähinnä ikänsä perusteella, ja he tykkäävät viettää usein aikaa fantasiaosaston luona.

Nuoret aikuiset ovat yhtä ihastuneita nuortenosastolta löytyviin lukukoloihin kuin nuoret kirjaston käyttäjät. Lukukoloihin on mukava käpertyä hyvän kirjan pariin tai keskustelemaan kavereiden kanssa. Lukukolojen lisäksi nuorille aikuisille löytyy kirjastosta muitakin ajanviettopaikkoja ja monipuolista tekemistä. Seuraavaksi hieman esimerkkejä pääkirjaston palveluista joita ei ole erikseen kohdennettu nuorille aikuisille, mutta joiden kohdalla kirjastoilla olisi hyvä tilaisuus ottaa nuoret aikuiset huomioon palveluja kehittäessään.

Jotkut nuoret aikuiset harrastavat musiikin soittamista vapaa-aikanaan, ja kirjasto tarjoaa heille hyvät puitteet sen tekemiseen. Entisessä pommisuojaassa sijaitseva *Pommari* on äänieristetty huone, jonka nuori aikuinen voi varata käyttöönsä kirjastokortillaan musiikkipalvelujen tiskiltä. Soittihuoneesta löytyy mm. kosketinsoittimia, ukulele ja rummut. Nuoren aikuisen ei siis välttämättä tarvitse itse omistaa soitinta tullakseen kirjastoon soittamaan.

Seinäjoen pääkirjastossa kokeiltiin asiakkaille suunnattuja elokuvailtoja ensimmäisen kerran syksyllä 2014. Kirjaston henkilökunta valitsee elokuvat kirjaston omasta dvd-kokoelmasta ja esittävät ne elokuvailtoina videotykillä Jaaksi-salissa. (Parkkinen 2015). Elokuvailtoja Seinäjoen pääkirjastossa ei ole vielä kohdennettu nuorille aikuisille, mutta aikuisille suunnatut elokuvat voisivat hyvin kiinnostaa myös nuoria aikuisia. Myös nuorille suunnatut elokuvat voisivat kiinnostaa nuoria aikuisia. Asia riippuu paljon elokuvien genreistä ja niiden kiinnostavuudesta nuoren aikuisen näkökulmasta.

Marraskuussa 2017 pääkirjastossa järjestettiin pelipäivä, jolloin oli mahdollista kokeilla klassikko-pelikonsoleja, erilaisia lautapelejä ja Playstation-virtuaalilaseja. Tuolloin käytiin myös Big Bang Legends-pikapeliturnaus, jossa oli mahdollista voittaa kahden hengen matka Euroopan hiukkasfysiikan tutkimuskeskukseen CERN:iin. Tapahtumaan oli kaikilla vapaa pääsy. (Seinäjoki/Pelipäivä kirjastossa 2017). Säännöllisiä pelipäiviä järjestettiin myös kerran kuussa talvella 2016-2017. Kaikki pelipäivien järjestäjät olivat nuoria aikuisia SeAMKissa toimivasta Seiga-pelikerhosta. Pelipäiviin osallistui Sari Mäkinen-Laitilan (Mäkinen-Laitila, S. 12.11 2017.) mukaan paljon nuoria aikuisia miehiä ja joitakin naisia. Tapahtumiin osallistui myös muita satunnaisia kirjaston käyttäjiä.

3.4 Nuorten ja nuorten aikuisten kirjastotyön yhteneväisyydet

Nuorten aikuisten kirjastotyötä ei ole noteerattu lainkaan omana ryhmänä suomeksi ilmestyneen ammatillisen kirjallisuuden parissa, joten tähän aiheeseen perehdyttiin *Nuortenkirjastotyön käsikirjan* avulla. Tämän oppaan kirjoittamiseen ovat antaneet panoksensa yhdeksän kirjastoalan ammattilaista. Kirja kertoo enemmän

nuorille suunnatuista kirjastopalveluista, mutta siitä saa käsityksen, mitä kirjastopalvelut nuorille aikuisille pitävät sisällään. Kirjasta selviää esimerkiksi (Alameri-Sajama & Jäppinen 2007, 21), että Espoossa sijaitsevasta Sello kirjastosta löytyy erillinen tila Pointti, jossa nuoret aikuiset mainitaan osana 12–20-vuotiaiden kohderyhmää. Pointti ideoitiin mukaan kirjaston tiloihin syksyllä 2003. Tila mielletään nuorten kohtaamispaikaksi. *Nuortenkirjastotyön käsikirjassa* mainitaan nuorille suunnatuista kirjastopalveluista mm. pelit ja pelaaminen, tietokoneen käyttö, tiedonhaku, musiikki, elokuvat sekä nuortenkirjat (Alameri-Sajama, R. ym. 2007.) Kirjan lopussa Jäppinen ja Nieminen (Alameri-Sajama ym./Jäppinen & Nieminen 2007, 159.) kertovat musiikin ja kirjallisuuden yhteisvinkkauksesta eli MU-KI-vinkkauksesta. Tällaisessa vinkkauksessa musiikin on tarkoitus joko tukea kirjasta luettua tarinaa tai tutkailla millaisen reaktion asiaankuulumaton musiikki saa sen kuuntelijoissa aikaiseksi.

Nuortenkirjastotyö sisältää Greta Hansén-Haugin mukaan kaiken toiminnan, mitä nuorten ja nuorten aikuisten palveluiden eteen tehdään kirjastoissa. Palveluiden tuottamisen lisäksi siihen kuuluvat myös niiden suunnittelu ja arviointi. Esimerkkinä tällaisesta palveluista voitaisiin mainita koulutustilaisuudet, jotka järjestetään nuorten kanssa tekemisissä oleville aikuisille. Nuorille suunnattuja palveluita ovat myös kirjavinkkaukset ja tutustumiskäynnit kirjastossa. Nuorten kirjastotyötä tehdään yleisissä kirjastoissa, sekä koulu- ja oppilaitoskirjastoissa. (Hansén-Haug 2013,40.)

Yllämainitut asiat koskevat myös nuorten aikuisten kirjastotyötä. Palveluprosessi nuortenkirjastotyön ja nuorten aikuisten kirjastotyön välillä ei juurikaan eroa toisistaan. Heillä on kirjastossa tehdyissä lainoissa samanlaiset eräpäivät ja aineiston lainaaminenkin onnistuu samalla tavalla kuin muidenkin kirjaston käyttäjien. Tarvittaessa nuorille aikuisillekin voidaan järjestää kirjavinkkausta ja tutustumiskäyntejä kirjaston tiloissa. Nuorten aikuisten kirjastotyötä tehdään myös samoissa organisaatioissa kuin nuortenkirjastotyötä.

3.5 Nuorten aikuisten verkkokäyttö ja mediakasvatus

Nuoret aikuiset tulevat kirjastoon käyttämään internettiä esimerkiksi sähköpostin lukemiseen ja päivittämään sosiaalisen median profiilejaan. Kaikki nuoret aikuiset eivät välttämättä omista älypuhelin tai tietokonetta, jolla he pääsisivät kotoaan nettiin. Kirjaston verkkopalvelut voisivat olla yksi mahdollisuus tavoittaa kirjaston asiakkaat. Sosiaalisessa mediassa liikkuminen on nykyaikaa ja monilta kirjastoilta löytyykin omat Facebook-sivut ja Instagram-tili. Nuoret aikuiset käyttävät verkkoa samoihin tarkoituksiin kuin muutkin kohderyhmät, kuten tiedonhankintaan ja viihteelliseen kulutuskäyttöön. Viihteellinen kulutuskäyttö voisi viitata esim. kavereille viestittelyyn sosiaalisessa mediassa. Verkon käyttäjiä ei voi kuitenkaan luokitella yhteiseksi massaksi, vaan Haaga-Helian tutkimuksen (2013, 6) tekijät esittävät luokittelun, jossa käyttäjät sijoittuvat tekemistensä kautta viiteen eri ryhmään tai rooliin. Ensimmäiseksi mainitaan **tuottajat**, jotka tuovat verkkoon lisää sisältöä aktiivisella julkaisemisellaan. Seuraava ryhmä eli **kriitikot** tuovat verkossa oleville sivustoilla esille omaa asiantuntemustaan ja mielipiteitään julki mm. kirja-arvostelujen, lomakohdearvioiden ja uutisten kritisoinnin kautta. Jotkut saattavat selailla verkossa sivustoja sekä etsiä mielenkiintoisia uutisia maailmalta. He eivät kuitenkaan jaa löydöksiään esim. sosiaalisessa mediassa. Tätä ryhmää kutsutaan tutkimuksessa **keräilijöiksi**. Toinen ääripää edellisestä ovat **linkittäjät**, jotka jakavat mielenkiintonsa kohteita muidenkin käyttäjien katseltavaksi. Jotkut eivät halua lainkaan rekisteröityä esim. Facebookin käyttäjäksi, vaikka tutustuvatkin omassa rauhassaan sivustojen sisältöihin kommentoimatta niihin.

Verkon käytön tarjoamisen lisäksi kirjastoilla on myös mediakasvattajien rooli. Mediakasvatus on tuonut kirjastoalan ammattilaisille uusia osaamisvaatimuksia digitaalisen kulttuurin kehittyessä. Mediakasvatuksen tavoitteena on kehittää kykyä nähdä eri medioissa liikkuvien tarinoiden taakse. Onko tarina ollenkaan totta, vai onko joku vain keksinyt sen omasta päästään? Lisäksi tarinoita voidaan muotoilla uudelleen ja paisutella kirjoittajan oman mielen mukaan. On tärkeää tietää, mitä lähteitä kannattaa käyttää, jotta saadaan asiallista ja suurimmalta osin faktatietoa. Mediakasvatus herättää keskustelua ja on hyvä vauhdittaja aktiiviseen vuoropuheluun. (Kirjastot.fi 2017.)

Keskustelua mediakasvatuksesta voitaisiin käydä myös nuorten aikuisten kanssa, kuten seuraava Tutka.pro: n juttusarja osoittaa. Vuoden 2016 Tutka.pro: n haastattelun mukaan saatiin selville, että 90-luvun alussa syntyneet nuoret eivät koe saaneensa lainkaan mediakasvatusta. Ilmeisesti 2000-luvun alussa mediakasvatus onkin ollut kouluissa vähäistä ja sen alueelliset erot huomattavia. Kirjastoa on kuitenkin aina pidetty tärkeänä tiedonhakukanavana ja kouluissa painotettu, ettei Wikipediaa tulisi käyttää lähteenä. Mediakasvatuksen vähäisyys johtuu useimmiten opettajien taidoista ja siitä ettei sitä ole määritelty omaksi oppitunniksi, vaan se yhdistetään yleensä muihin oppiaineisiin lisämausteena. Lähdekriittisyyttä ei myöskään ole opetettu kauaskatseisemmin, vaan on todettu, että verkosta ei kannata kopioida suoraan mitään tekstiä. Nuoren aikuisen on myöhemmin vaikeampaa saada mediakasvatusta, koska yleensä kyseistä aihetta käsittelevät kurssit suunnataan enemmän lapsille ja aikuisille. 90-luvun alussa syntyneet ovatkin suurimmalta osin itseoppineita internetin käyttäjiä. 2000-luvun nuorilla aikuisilla onkin jo paremmat valmiudet mediakasvatuksesta, koska sitä ollaan opiskeltu kouluissa enemmän nykyaikana. (Nurmi 2016.)

2000-luvulla nuori aikuinen on jo kokenut verkossa surffailija ja päivittäinen netin hyötykäyttäjää. Kirjastojen yhteiset verkkopalvelut tarjoavat heille monia mahdollisuuksia tutustua kirjastojen aineistoihin. Esimerkiksi *Kirjasammosta* nuori aikuinen voi etsiä teoksia monipuolisin hakumenetelmin. Kirjasampo on syksyllä 2011 julkaistettu suomalaisten kirjastojen yhdessä kehittäessä kirjallisuusverkkopalvelu ja se on osana Kirjastot.fi-palvelukokonaisuutta. Kirjasammossa voi suositella lukemaansa kirjaa muille, antaa kirja-arvioita ja tarkistaa aineiston saatavuutta kirjastoista. Sivusto on kehitetty erityisesti kaunokirjallisuutta ajatellen, mutta nykyisin sieltä esitellään myös tietokirjallisuutta. Kirjasammon tavoitteena on kaikenlaisen kirjallisuuden esiintuominen riippumatta siitä, onko kirja omakustannus vai suuren kustantamon aikaansaama. (Kirjastot.fi 2017.)

Kirjasammosta kirjaa voi hakea tekijän lisäksi kansikuvan perusteella. Sivustolle on listattu suomalaiset kirjailijat maakunnittain ja se helpottaa näin ollen paikallisten kirjailijoiden löytämistä esimerkiksi kirjailijaesittelyä valmistellessa. Genre-haussa kirjaa voidaan hakea aihepiirin mukaan. Nuorille aikuisille suunnattuja kirjoja ei ole eritelty omaksi genrekseen, joten nuoren aikuisen sivuston käyttäjän on valittava

itseään kiinnostava genre ja etsittävä itselleen sopivaa luettavaa. Kirjasammosta löytyy myös *Sivupiiri*, joka on kohdennettu lasten- ja nuortenkirjallisuuteen. Sivuston kirjablogeista voi lukea uusimpia suomalaisten kirjablogien päivityksiä. (Kirjastot.fi 2017.) *Sivupiiri* voisi kiinnostaa nuoria aikuisia, jos se olisi helpommin löydettävissä. Kirjasammossa on paljon materiaalia, ja jos ei tiedä tarkalleen, mistä *Sivupiiri* löytyy, on sitä vaikea löytää ilman nimeä.

Nuorten aikuisten keskuudessa esimerkiksi *Risingshadow* on suosittu kirjallisuuteen liittyvä verkkopalvelu, joka on Suomen suurin fantasia- ja -scifikirjallisuuteen keskittyvä sivusto, se on ollut toiminnassa vuodesta 1996 aina tähän päivään saakka. Sivustoa ylläpidetään vapaaehtoisvoimin, ja siihen kuuluvat sivuston ylläpitäjät sekä moderaattorit. (Risingshadow.fi. 2017). Vaikka *Risingshadow* ei linkity suoraan yleisten kirjaston palveluihin, on siellä kuitenkin mahdollista tutustua kirjaston tilastoihin, tutustua uutuuskirjoihin ja lukea kirja-arvosteluja. Rekisteröityneet käyttäjät voivat tehdä sivustolle oman profiilinsa ja täydentää omaa kirjahyllyään, antaa tähtiä suosikkikirjoilleen, kirjoittaa ja kommentoida kirja-arvosteluja sekä osallistua eri aiheiden ympärillä pyöriviin keskusteluihin sivuston oman foorumin kautta.

3.6 Kirjastojen hankkeet nuorille aikuisille

Kirjastoalalla hankkeet, jotka ovat suunnattuja nuorille aikuisille, ovat tärkeitä, koska kyseiselle kohderyhmälle ei yleensä määritellä heitä koskevia kirjastopalveluita. Kirjastojen hankkeet ovat tärkeitä uudenlaisten palvelujen kokeilemisessa ja kehittämisessä. Ammattikirjallisuuden joukosta ei löydy kirjaston henkilökunnalle erillistä tietoa nuorten aikuisten kirjastotyöstä, ainakaan suomeksi kirjoitettuna. Jokaisella kirjastolla on näin ollen oma tapansa tehdä nuortenkirjastotyötä, ja siitä löytyy ammatillista kirjallisuutta palvelujen kehittämisen tueksi. Nuorten aikuisten kirjastotyölle ei kuitenkaan ole luotu yhteisiä suuntaviivoja tai suosituksia.

Kirjastot.fi-sivusto on kaikille käyttäjille avoin palvelu ja se toimii kirjastoverkkopalveluiden tarjoajana. Se on kanava kaikkiin kirjastopalveluihin ja sen sisältö koostuu monipuolisista palveluista niin kirjastoalan ammattilaisille kuin tavallisille käyttäjille. (Kirjastot.fi 23.8.2017.) Kirjastot.fi-sivustolta löytyy yleisten kirjastojen hankerekisteri. Yleisten kirjastojen hankerekisteriin kootaan kaikki yleisten kirjastojen hankkeet

ja niitä voi etsiä sivustolta esim. maakunnittain tai kohderyhmän mukaan. Hankkeet ovat saaneet rahoitusta esim. Opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Rekisteristä löytyvät myös ne hankesuunnitelmat, jotka eivät ole saaneet rahoitusta.

Yleisten kirjastojen hankerekisteristä löytyvistä hankkeista viisi on suunnattu nuorten aikuisten (19–25 v.) kohderyhmälle. Seinäjokea lähin näistä oli vuonna 2013 Kurikan kaupunginkirjaston **Kirjasto on the rocks** -hanke, joka ei kuitenkaan saanut rahoitusta. Hankkeen tarkoituksena oli kokeiluluonteisesti virittää musiikkiklubitoimintaa Kurikan kirjastossa esim. järjestämällä musiikkiosaston aineiston viikoittain eri teemoin. Lisäksi oli tarkoitus järjestää ”vie ja tuo ilmaiseksi”-levynvaihtopäivä ja muuta teemaan sopivaa ohjelmaa. (Kirjastot.fi/Kirjasto on the rocks, 2013). Hankkeita tuli tuona vuonna paljon ja määrärahoja ei ollut riittävästi, joten Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) päätti priorisoida muihin hankkeisiin. (Kirjastot.fi/Yleisten kirjastojen hankerekisteri 2017.) Hankkeiden vähäisestä määrästä voisi päätellä, että nuorille aikuisille ei juurikaan kehitetä kirjastossa palveluita määrärahoituksen vähyys vuoksi. Hankkeista 3/5 on saanut rahoitusta, joten kirjastojen tulisi rohkeasti ottaa palveluita suunnitellessaan enemmän huomioon myös nuoret aikuiset.

Vuonna 2016 nuorten aikuisten kohderyhmälle kohdennetuista hankkeista myönnetty rahoitus oli yhteensä 184 150 €. Tänä vuonna (2017) myönnetyn rahoituksen osuus hankkeille on 519 010 €. Hankkeiden rahoituksesta vastasi enimmäkseen ELY-keskus sekä Aluehallintavirasto. Suurin osa nuorten aikuisten kohderyhmälle suunnatuista hankkeista sijoittuu Uudellemaalle. (Yleisten kirjastojen hankerekisteri 2017.)

Kirjasto treenaa nuoria-hanke 2016 vuonna julkaistun Keskustakirjaston rakentamisesta / suunnittelusta kertovan artikkelin mukaan nuoret ja nuoret aikuiset osallistuivat aktiivisesti Kirjasto updated-projektiin, joka oli osana Kirjasto treenaa nuoria-hanketta. (Miettinen 2016). Keskustakirjasto tarjoaa Helsingissä monipuoliset tilat ja välineitä jatkuvasti kehittyvälle kaupunkikulttuurille. Sen kutsuvat tilat ovat kuin tehty opiskeluun, kokoontumiseen ja ajanviettoon. Lisäksi se tarjoaa lainauspalvelun aivan kuin muutkin kirjastot. (Haavisto & Lipasti 2013.)

Kirjasto treenaa nuoria-hankkeen osanottajat olivat n. 15–29 vuotiaita. Lukumäärältään projektiin osallistui erilaisia nuoria n. 120 kpl. Työskentely hankkeen puitteissa hoidettiin eri muodoissa, kuten ryhmähaastattelut ja työpajat. Niistä saatujen tietojen pohjalta laadittiin asiakasprofiilit nuorista kirjaston käyttäjistä. (Miettinen, V. 2016.) Hankkeeseen osallistuneet nuoret olivat osittain iältään nuoria aikuisia. Yhteisen työskentelyn aikana syntyi kuusi asiakasprofiilia, joita käytetään jatkossa palveluiden kehittämisen työkaluna kirjastossa. Asiakasprofiilit ovat 1) Yhteisölliset hengailijat 2) Itsenäiset suorittajat 3) Kiireettömät nautiskelijat 4) Varovaiset mukautajat 5) Harrastajat ja oman jutun etsijät ja 6) Valikoivat pistäytyjät. (Kirjasto treenaa nuoria- hanke 2016.)

Kirjasto treenaa nuoria-hankkeeseen osallistuneiden nuorten mielestä kirjastoissa vallitsee edelleen vanhanaikainen hyssytys-kulttuuri, eivätkä he kokeneet saavansa kirjaston henkilökunnan puolelta tarpeeksi kontaktia. Kirjaston laitospäinen olemus kaipasi nuorten mielestä enemmän särmää. Nuorten ideoidessa kirjastoihin palveluparannuksia esiin nousi kolme teemaa. 1) Kirjasto elämäntukikohtana, 2) Kirjasto kaupunkitoimistona ja 3) Kirjasto luovana tilana. Kirjaston monikäyttöisyys kiehtoi nuoria ja he toivoivat myös vinkkejä vapaa-ajan harrastuksiin esimerkiksi eri alojen ammattilaisten kautta. Idea on hyvä myös kirjaston henkilökunnan osalta, koska siinä päästäisiin tuomaan omaa osaamistaan muille ja hyödyntämään kaikkien omia vahvuuksia. Hanke toteutettiin Helsingin kaupunginkirjaston ja Demos Helsingin yhteistyönä. (Miettinen, V. 2016.)

Demos Helsinki on itsenäinen ajatushautomo, jolla on laaja yhteisö verkosto, sekä 18 tutkijaa työstämässä ideoita. Yhtiön tekemistä ohjaavat kolme periaatetta, jotka ovat: ihmisten yhdistäminen, avoimuus ja systeeminen ajattelu. (Demos Helsinki 6.9.2017.) Systemaattinen ajattelu tarkoittaa sitä, että pidetään huolta kokonaisuudesta eikä vain omasta osuudesta (Suomen yhteisöakatemia Oy 2015).

4 KYMMENEN NUOREN AIKUISEN TEEMAHAASTATTELU

4.1 Tutkimusongelman määrittäminen

Opinnäytetyössä tutkittiin nuorten aikuisten kirjastopalveluita Seinäjoen kaupungin kirjasto-maakuntakirjastossa kymmenen nuoren aikuisen näkökulmasta. Heiltä haettiin vastaus kysymykseen ovatko nuoret aikuiset ylipäättään kiinnostuneet oman kohderyhmänsä kirjastopalveluista asuinpaikkakunnallaan? Muita tutkimuskysymyksiä olivat mm. käyttävätkö nuoret aikuiset kirjaston palveluita ja millaisista palveluista he olisivat kiinnostuneita.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin nuorten aikuisten kirjastopalveluita koskevaa teema-haastattelua. Haastatteluun valikoitui kymmenen seinäjokista nuorta aikuista. Haastateltujen määrä oli pieni, joten yleistäviä johtopäätöksiä haastateltavien vastauksista ei voitu tehdä. Opinnäytetyö perustui siihen, että nämä kymmenen nuorta aikuista pääsivät käyttämään omaa ääntään ja kertomaan henkilökohtaisen mielipiteensä heille tarkoitetuista kirjastopalveluista.

4.2 Laadullinen tutkimus

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän käyttäminen voi olla oikea ratkaisu, jos tekee esitutkimusta jostakin vähemmän tutkitusta aiheesta. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on tuoda esiin tutkimuksen kohteina olevien henkilöiden omia mielipiteitä ja antamaan heille äänen. Vaikka tutkimuksessa ei voidakaan hyödyntää kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän elementtejä, kuten otos-suhteen yleistämistä, on tutkijan kuitenkin oltava kykenevä pitkän tähtäimen päätelmiin. (Aaltola & Valli 2010, 21.)

Eryyisesti laadullisen eli kvalitatiivisen analyysimenetelmien soveltamisen ongelmat juontuvat siitä, että kyseiset menetelmät ovat kiinteästi sidoksissa tiettyihin aineistoihin ja teoreettisiin lähestymistapoihin. Kvalitatiivisen ja kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän erona on tutkijan ja tutkittavan välinen suhde. Kvantitatiivisessa tutki-

muksessa tutkittaviin ei saada niin syvällistä suhdetta kuin kvalitatiivisessa tutkimuksessa, joka on henkilökohtaisempi, joten siinä tullaan liki haastateltavaa. Olipa aineisto sitten kumpaa tahansa tutkimusmenetelmää peilaava, sen tärkeimpänä lähtökohtana on luottamus. (Aaltola & Valli 2007, 22.)

Laadullisessa tutkimuksessa vuorovaikutteisuus aineiston keruussa ja teorian kehittämisessä on luonteva. Aineistosta kehitetyt analyysit eivät ehkä ole lopullisia, mutta siinä tapauksessa tutkimusasetelman vieminen eteenpäin helpottuu. Teoreettinen ydinnäkökulma edesauttaa kehitteillä olevan teorian pelkistämisessä ja jäsentelyssä. Tarkastelu muuttuu samalla kohdennetummaksi ja valikoivammaksi. Tutkimuksen kohteella on oma ajattelutapansa, joka tulee osata tuoda esiin tulkinnan ja analyysin keskeisenä välineenä ja keinona. (Aaltola & Valli 2007, 75–76.)

4.3 Käytännön toteutus

Tässä työssä tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista menetelmää. Teemoittain etenevät henkilöhaastattelut tuntuivat vapaamuotoisuutensa vuoksi parhaalta lähestymistavalta, koska haastateltavien kohderyhmänä toimivat nimenomaan kirjastopalveluiden käyttäjät ja ei-käyttäjät nuorten aikuisten keskuudesta. Työssä haluttiin heidän kertovan omista näkemyksistään ilman rajoituksia. Haastateltavat löytyivät suurimmalta osin omien kontaktien kautta. Teemahaastatteluihin saatiin myös käden ojennus Kakskättä työpajan henkilökunnalta. Eräs työntekijä oli koonnut haastateltavia työpajan työllistämistä nuorista aikuisista. Työpajalta saatiin myös haastateltavaksi ainoa 18-vuotias nuori aikuinen.

Laadullista tutkimusta voidaan luonnehtia prosessiksi. Kun laadullisessa tutkimuksessa aineistonkeruun väline on inhimillinen eli tutkija itse (human instrument), voi aineistoon liittyvien näkökulmien ja tulkintojen katsoa kehittyvän tutkijan tietoisuudessa vähitellen tutkimusprosessin edetessä. Kyse on tutkimustoiminnan ymmärtämisestä myös erilaisena oppimistapahtumana. (Aaltola & Valli 2007, 70.)

Teemahaastatteluun valikoitui kymmenen seinäjokista nuorta aikuista, jotka olivat sekä kirjaston palveluita hyödyntäviä että kirjaston ei-käyttäjiä. Haastattelun poh-

jana käytettiin erillistä Microsoft Word-tiedostoa, jonne haastattelussa käytetyt kysymykset koottiin ja jota haastattelija käytti tukena haastattelutilanteissa. Teema-haastattelun kymmenen kysymystä jakaantuivat pääteemoihin ja niiden pohjalta muotoutuneisiin "väläkysymyksiin". Jotkin haastattelussa esiintyvät kysymykset olivat henkilökohtaisempia ja niiden esittämisessä noudatettiin hyviä tapoja, sekä hienotunteisuutta haastateltavan yksityisyyttä kohtaan. Haastattelija pyrki antamaan haastateltaville riittävästi tilaa kysymysten sisäistämiseen ja niihin vastaamiseen.

Tutkimukseen liittyvät teemahaastattelut ajoittuivat loka-marraskuu välillä. Haastattelu aloitettiin kahdesta miespuolisesta kirjaston ei-käyttäjistä. Ensimmäisen haastateltavan kanssa sovittiin tapaaminen (9.10.2017) opinnäytetyön tekijän koululle, jossa haastateltavakin opintojensa puolesta viettää aikaansa. Äänityslaitteiden puuttumisen vuoksi haastateltava oli tarjoutunut tuomaan kotoaan omat laitteensa. Haastateltava tiesi nauhoittamisesta ja tietokoneista paljon, joten haastattelija otti kiitollisena avun vastaan. Toisen haastateltavan kohdalla todettiin parhaaksi tehdä haastattelu opinnäytetyön tekijän kotona (11.10.2017), koska haastateltavalla on pieni lapsi ja haastateltavan kotona nauhoittaminen olisi ollut haastavaa taustamelun takia. Tällä kertaa äänityslaitekin oli jo käytössä ja haastattelu eteni sujuvasti.

Työhön haluttiin saada myös opiskelijan näkökulma haastattelun muodossa. Haastattelun kohde ei kuitenkaan voinut olla kirjastoalan opiskelija, koska he käyttävät kirjastoa muutenkin paljon ja heidän vastauksistaan ei työhön syntyisi juurikaan uutta tietoa. Niinpä opiskelijanäkökulmaa tuotiin Seinäjoen ammattikoulu Sedun liiketalouden puolelle suuntautuvan ensimmäisen vuoden opiskelijan voimin. Haastattelu (13.10.2017) tehtiin tällä kertaa haastateltavan kotona. Toinen opiskelija-haastateltava on suorittamassa Seinäjoen ammattikorkeakoulussa viimeistä vuotta kulttuurituotannon opintoja. Hänenkin tapauksessaan päädyttiin tekemään haastattelu (1.11.2017) haastateltavan kodissa. Heidän lisäksi kahden muunkin haastateltavan kohdalla haastattelut (2.11.2017 & 16.11.2017) päädyttiin tekemään heidän pyynnöstään kotona. Loput neljä haastattelua (14.11.2017) hoidettiin saman päivän aikana Kakskättä työpajan tiloissa, jonne sähköpostitse yhteydessä ollut työntekijä haastattelijan ohjeisti.

4.4 Eettisyys haastattelussa

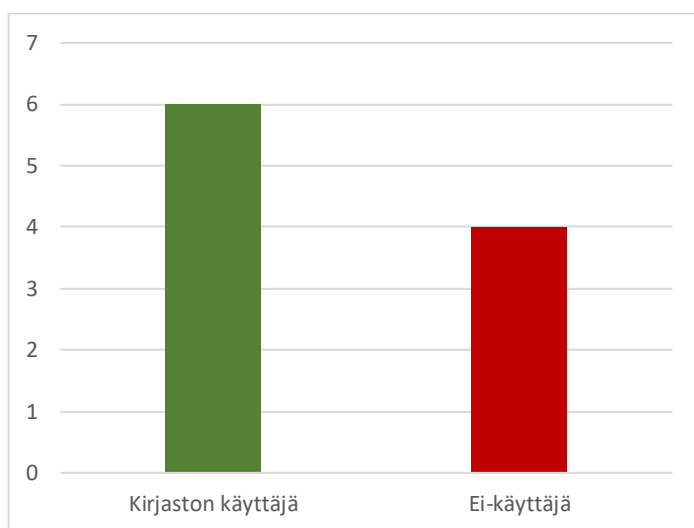
Keskeisin haastattelua tehdessä oleva laki, jota haastattelijan tulee noudattaa, on henkilötietolaki, koska haastattelu sisältää kokonaisuudessaan henkilötietojen käsittelyä. Henkilötietolain mukaan tunnisteellinen aineisto voidaan kerätä ja käyttää tutkimuksessa, kunhan se on tarkoitukseen sopivaa, hyvin suunniteltua ja asianmukaisesti perusteltua. Haastateltavalle tulee kertoa haastattelun yksityiskohdista selkokielellä ja yksinkertaisesti. Haastattelutiedoista pitäisi ilmetä haastateltavalla ainakin: haastattelun tekijän yhteystiedot, tutkittava aihe ja sen tavoite, haastattelun toteutus (ajankohta, paikka, kesto, tallennus), vapaaehtoisuus haastatteluun osallistumisesta, jälkikäsitteilyn luottamuksellisuus, jatkokäyttö ja arkistointi. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori 2017, 415.)

Haastattelussa on tärkeää muistaa kolme eettistä periaatetta. Ne ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen haastateltavien osalta, itsemääräämisoikeuden vahingoittamisen välttäminen sekä yksityisyys ja tietosuoja. Tutkimuksen ollessa eettinen korostetaan haastateltavan itsemääräämisoikeutta siten, että haastateltava voi päättää haluaako osallistua tutkimukseen ja olla vastaamatta kaikkiin kysymyksiin. Eettisten periaatteiden tarkoituksena on turvata hyvät tieteelliset käytännöt. (Hyvärinen, Nikander & Ruusuvuori 2017, 414.)

Haastatteluissa käytettiin älypuhelimessa olevaa äänitys-applikaatiota, paitsi ensimmäisessä haastattelussa, jossa äänityslaitteet lainattiin haastateltavalta itseltään. Haastattelun litteroitiin erilliselle Microsoft Word-tiedostolle ja kirjoitettiin sen avustuksella puhtaaksi opinnäytetyöpohjalle. Jokainen haastateltu nuori aikuinen antoi suostumuksensa haastattelunsa äänitykselle. Haastateltavat esiintyvät tutkimuksessa anonyymeina ja heitä kuvaillaan tulosten tarkastelun yhteydessä haastateltava 1- haastateltava 10 nimityksiä. Haastateltavat numeroitiin haastattelujärjestyksen mukaan. Haastattelujen kuluessa haastateltavilla oli mahdollisuus valita olla vastaamatta kaikkiin haastattelukysymyksiin.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Työhön valikoidut henkilöt olivat seinäjokisia ikähaarukaltaan 18–29-vuotiaita nuoria aikuisia. Haastateltavien joukko muodostui viidestä miehiä ja viidestä naisia. Haastateltavat olivat iältään 18, 20, 21, 23, 24, 26, 27 ja 28-vuotiaita. 21–vuotiaita haastateltavia oli kaksi kappaletta, kuten myös 26–vuotiaita. Osa vastaajista oli Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston käyttäjiä ja osa ei-käyttäjiä.

Kuvio 1. Teemahaastattelun vastaajatyypit.

Koulutukseltaan he olivat joko lukion käyneitä, ammattikoulun suorittaneita tai ammattikorkeakouluopiskelijoita. Haastateltavista ammattikoulun käyneitä oli viisi kappaletta ja ammattikorkeakoulun suorittaneita tai pian valmistuvia kaksi kappaletta. Haastateltavista puolet olivat tällä hetkellä työttömiä. Haastateltavista seitsemällä oli ammattinimike, mutta suurin osa haastateltavista oli joko opiskelijoita (6) tai jonkin organisaation työllistämiä (4). Haastateltavia tullaan kuvaamaan termeillä Haastateltava 1, 2,3 jne.

Haastateltavien nuorten aikuisten joukosta oli havaittavissa aiemmin mainituista *Kirjasto treenaa nuoria- hankkeen* asiakasprofiileista kolme itsenäistä suorittajaa, kaksi kiireetöntä nautiskelijaa ja kolme valikoivaa pistäytyjää. Muita asiakasprofileja, kuten yhteisölliset hengailijat, varovaiset mukautujat tai harrastajat ja oman jutun etsijät ei havaittu haastattelujen aikana. Kahta muuta ei voitu havainnoida mi-

hinkään edellä mainituista ryhmistä kuuluvaksi, koska he eivät käy lainkaan kirjastossa. Haastateltavat löytyivät lähinnä työn tekijän omien kontaktien kautta, mutta osaan haastatteluista saatiin apua myös paikalliselta Kakskättä työpajalta, joka työllistää työttömiä nuoria aikuisia esim. Seinäjoen kierrätyskeskukseen ja lounasravintola Sapuskan keittiölle.

5.1 Nuorten aikuisten elämäntapa

Kiinnostuksen kohteista kysyttäessä haastateltava 1 mainitsee mm. politiikan, koska hänen itsensä mukaan hänellä on erilainen maailmankatsomus kuin muilla. Harrastuksia kysyttäessä haastateltava 2 toteaa vaikeasti, ettei harrasta mitään erikoista. Esimerkkeinä hän mainitsee pelaavansa joskus tietokoneella tai Playstationilla, sekä katselevansa niistä sarjoja. Haastateltava 7 harrastaa videopelien pelaamista. Haastateltava 8 kertoo ettei omien sanojensa mukaan harrasta tällä hetkellä juurikaan mitään. Haastateltava 4 käy paljon kulttuuritapahtumissa ja järjestääkin niitä. Lisäksi hän pitää somistamisesta, kuten myös haastateltava 3. Haastateltava 6 harrastukset ovat myös kulttuurillisia, kuten elokuvat, lukeminen ja pelaaminen. Myös haastateltava 9 pitää lukemisesta, mutta hän mieltää sen enemmän elämäntavaksi kuin harrastukseksi. Haastateltava 5 kertoo käyvänsä kuntosalilla. Haastateltava 10 kertoo haastateltava 5:n tavoin olevansa kiinnostunut terveydestä ja hyvinvoinnista. Lisäksi hän mainitsee kiinnostuksen kohteiksi historian ja murteet.

Siirryttäessä kysymykseen elämän tärkeistä asioista haastateltava 1 pitää kysymystä ongelmallisena ja tässä kohtaa haastattelijalta kyseltiin tarkennusta asiaan. Tarkoitettiinko kysymyksellä elämäntapoja? Vastauksen ollessa myönteinen haastateltava 1 toteaa jämäkästi, että toisten auttaminen on tärkeää. Haastateltava 2 pitää tärkeänä perhettä ja normaalia arkea. Kuten myös suurin osa haastatteluun osallistuneista nuorista aikuisista. Haastateltava 3 on kiinnostunut matkailusta ja valokuvaamisesta, taiteesta ja kulttuurista noin ylipäätään. Hän pitää tärkeänä tasa-painoa elämässä kaikessa, perhe, työelämä ja koulutus. Haastateltava 9 on myös kiinnostunut taiteesta. Taide on hänelle tärkeää, koska se on rentouttavaa ja siinä näkee oman kehityksensä. Haastateltava 4 pitää tärkeänä elämässään turvaverkkoa, eli yhteyttä toiseen ihmiseen. Hän mainitsee myös itsensä huolehtimisen, eli

pitää tehdä niitä asioita mistä nauttii. Haastateltava 7 pitää tärkeänä sitä, että saa olla välillä hiljaisuudessa ja rauhassa. Hänen ammattinsa on meluinen, joten hiljaisuus ja rauha ovat aina mukavia.

5.2 Nuorten aikuisten suhde lukemiseen, kirjoihin, musiikkiin ja muuhun kirjaston aineistoon

Kysyttäessä nuorten aikuisten suhtautumista lukemiseen ja kirjaston aineistoon haastateltava 1 toteaa heti alkuun, että lukee hyvin vähän kirjoja, mutta kaikkea muuta sen sijaan. Hän mainitsee sydäntään lähellä olevan tiedeartikkelit. Tiedeartikkelien lisäksi haastateltava 1 lukee scifi- ja fantasiakirjallisuutta. Myös haastateltava 9 kertoo lukevansa mieluiten fantasiakirjallisuutta. Haastateltava 2 harrastaa lukemista välillä, kun on aikaa. Tällä hetkellä kirjat ovat jääneet vähän kesken. Haastateltava 10 lukee pääosin eri alan lehtiä, kirjoja harvemmin. Haastateltava 3 tulee välillä kausia, kun tulee ”imaistua” kirjoja kerran viikossa tyyliin neljä kappaletta, mutta välillä voi olla montakin kuukautta, ettei hän lue ollenkaan. Enimmäkseen hän lukee fantasiaa ja chick-lit-kirjallisuutta. Aikuisten kirjat eivät häntä kiinnosta, mutta nuorten aikuisten kirjallisuutta tulee luettua paljon. Haastateltava 5 kertoo lukevansa dekkareita ja omaelämäkertoja musiikkiin liittyen, kuten myös haastateltavat 6 ja 10. Haastateltava 4 sanoo suoraan, että ei lue. Hän on valinnut tarkoituksella alan, jossa ei juurikaan opiskella kirjoista. Opinnot suoritetaan enemmän käytännössä. Haastateltava 8 on samoilla linjoilla ja sanoo ettei lue ollenkaan. Vanhemmat lukivat hänelle kuitenkin satuja hänen ollessaan lapsi.

Lukeminen merkitsee haastateltaville erilaisia asioita, kuten haastateltava 3 toteaa, lukeminen on tapa paeta todellisuutta. Se on ollut iso osa hänen nuoruuttaan, joten hän on viettänyt pienenä todella paljon aikaa lukien ja se on muovannut paljon hänen persoonallisuuttaan. Hän pitää kirjallisuutta todella tärkeänä taiteen, ja kulttuurin alalajina. Todellisuudenpakoja lukemisesta saa myös haastateltava 7. Haastateltava 2 sen sijaan kokee lukemisen itselleen pääasiassa ajanvietteeksi, joten kirjoilla ei ole hänelle sen syvällisempää merkitystä. Päivittäin haastateltava 2 kuluttaa lukemiseen aikaa n. puoli tuntia. Myös haastateltava 10 pitää kirjoja ajanvietteenä, mutta myös sen lisäksi löytöretkenä uuden tiedon äärelle. Haastateltava 4 lukee

Facebookin uutisvirtaa seuratakseen maailman tapahtumia. Koulukirjat jouduttavat kuitenkin hänen opiskeluaan ja niitä hän lainaa kirjastosta. Haastateltavat 5 ja 6 pitävät lukemista rentoutumiskeinona. Lisäksi haastateltava 6 on sitä mieltä, että kirjoista saa enemmän irti kuin esimerkiksi elokuvista.

Lukutottumusten historiasta kaikki haastateltavat muistavat joko isän tai äidin luke-
neen heille heidän ollessaan pieniä. Esimerkiksi haastateltava 1 ei muista isän luke-
neen hänelle lainkaan. Haastateltava 4 kertoo, että äiti yritti lukea hänelle, mutta
hänestä oli paljon hauskeempaa sepittää tarinoita itse. Haastateltavalle 5 eivät luke-
neet vanhemmat, vaan mummo luki iltasatuja. Haastateltava 10 uskoo, että van-
hemmat ovat lukeneet hänelle jonkin verran, mutta lapsuuden muistikuviiin vaikuttaa
sairaus, joka hänelle on diagnosoitu. Haastateltavista seitsemän muistavat vanhem-
pien lukeneen heille iltasatuja. Eräs haastateltava kertoo kuunnelleensa kotona ää-
nikirjoja ennen nukkumaanmenoa.

Pienenä tuli kuunneltua tosi paljon äänikirjoja. Sitä kautta on päässy
sinne kirjojen maailmaan paremmin. Ne on aina ollu helppo laittaa sii-
hen ko menee nukkumaan, niin äänikirja siihen pyörimään sitten.
(Haastateltava 6.)

Haastattelussa esitettiin samat kysymykset myös elokuvista, peleistä ja musiikista.
Naispuoliset haastateltavat katsovat enemmän elokuvia, toisaalta miehet viettivät
enemmän aikaa tietokoneen ääressä pelaten. Haastateltava 3 totesi omistavansa
melkoisen kokoelman elokuvia omasta takaa. Hänen kertomansa mukaan eloku-
vien katseluun menee vähemmän aikaa kuin kirjan lukemiseen. Elokuvia kaikkien
haastateltavien tulee katsottua ainakin kerran viikossa tai pari elokuvaa viikoittain.
Elokvagenreissä nuoria aikuisia miellyttävät samankaltaiset teokset kuin kirjalli-
suudessa, kuten fantasia, scifi ja komedia. Haastateltava 5 katsoo näiden lisäksi
kauhua ja trillereitä. Haastateltavista kuusi kertovat olevansa elokuvien suhteen
kaikkiruokaisia. Elokuvan merkitys haastateltavilla on lähinnä ajanviete ja eräälle
haastateltavalla se tarkoittaa elokuvien ohjaajien mielentilan tarkkailua ”rivien vä-
listä”. Haastateltava 10 toteaa lisäksi, että elokuvista oppii uusia näkökulmia. Kotona
vielä asuessaan nuoret aikuiset katselivat suurin osa elokuvia yhdessä vanhem-
piensa kanssa. Haastateltava 3 kertoo, että heillä katseltiin paljon Disney-elokuvia.
Haastateltava 7 toteaa, että: ”Mut on periaatteessa kasvatettu teeveellä ja videope-
leillä ja kirjoilla”.

Haastatteluun osallistuneet nuoret aikuiset naiset eivät juurikaan kuluta aikaansa pelaamiseen. Kaikista haastatteluun osallistuneista (myös miehet) kolme ei pelaa lainkaan. Muut pelaavat enemmän ja toiset vähemmän. Tietokonepelejä haastatteluihin osallistuneet nuoret aikuiset eivät juurikaan harrasta, mutta lautapeleihin haastateltavien joukosta kaksi suhtautuvat suurella intohimolla. Lautapeleistä nuoret aikuiset mainitsevat pelanneensa vanhempiensa kanssa klassikoita, kuten Monopolia ja Afrikan tähteä. Haastateltavista kuuden kotona pelattiin heidän vielä kotona asuessaan lautapelejä ja kolmen kotona Playstationia. Haastateltavista neljä pelaavat aktiivisesti tietokonepelejä. Haastateltava 3 kertoo, että heidän perheessään valinta oli tehtävä tietokoneen tai Playstationin välillä. Ajan sai myös halutesaan puolittaa laitteiden välillä.

Musiikin suhteen haastateltava 1 on intohimoinen puhuja, joka harrastaa musiikkia monipuolisesti. Haastateltava toteaa painokkaasti ajankäyttöä musiikin suhteen kysyttäessä, ”paljon”. Haastateltava 6 käyttää myös paljon aikaa musiikkiin. Haastateltava 5 soittaa ja kuuntelee musiikkia, sekä käy konserteissa. Hän ei pärjäisi ilman musiikkia. Haastateltava 5 kuunteleekin musiikkia aamusta iltaan ja joskus yölläkin. Haastateltava 4 kertoo harrastavansa yksinlaulua ja musiikinkuuntelua. Musiikki auttaa häntä tunteiden läpikäymisessä. Haastateltava 10 kertoo, että musiikki on hänelle tärkeää ja hän kuunteleekin musiikkigenrejä laidasta laitaan. Muut haastateltavat suhtautuvat musiikkiin vähemmän intohimoisesti. Esim. haastateltavat 3 ja 9 kertovat, että enimmäkseen tulee kuunneltua musiikkia, kun tekee asioita joista ei hirveästi välitä. Musiikki motivoi esim. kotitöiden tekemisessä, oli se sitten hidasta tai nopeaa. Haastateltava 2 sanoo, että hänen perheessään kuunnellaan musiikkia hänen käydessään vanhempiensa luona, jossa on aina radio päällä.

Haastateltaville esitettiin myös samat kysymykset koskien e-kirjoja. Vain puolella haastatelluista oli jonkinlainen käsitys siitä, mikä e-kirja on. Kolme heistä oli itse käyttänyt jonkinlaista e-kirjaa. Suurin osa heistä totesi perinteisen kirjan olevan parempi vaihtoehto kuin sähköinen kirja. Tätä perusteltiin muun muassa sillä, että kirjoja on mukavampi tunnustella omin käsin ja verkossa luettavat kirjat rasittavat enemmän silmiä kuin perinteinen kirja.

5.3 Kirjaston ja sen palveluiden käyttö nuoren aikuisen näkökulmasta

Kirjaston palveluista ja sen käytöstä kysyttäessä ei-käyttäjän kysymys muotoiltiin haastateltavan 1 kohdalla hieman eri tavalla kuin haastattelun tukilomakkeessa eli: "Jos kävisit kirjastossa, mitä toivoisit siltä?". Haastateltava 1 kehuu haastattelijan sanojen asettelua:

Toi on just hyvin muotoiltu tuo "kävisit". Nimittäin mulle tulee vielä josakin vaiheessa se tilanne, et mun pitää oikeesti varmaan käydäkin kirjastossa. Jos ei muuta niin opinnäytetyötä varten. (Haastateltava 1.)

Haastateltava 2 sen sijaan toivoo kirjastolta hyvää asiakaspalvelua ja sitä, että käynti kirjastossa olisi sujuvaa. Haastateltava 5 haikailee entisen Aallon-kirjastorakennuksen perään. Siellä oli hänen mukaan oma tunnelmansa, mihin oli ehtinyt tottua. Haastateltava 5 koki, että Aalto-kirjastorakennuksesta löysi kaiken helpommin. Lisäksi se oli hiljaisempi ja selkeämpi. Haastateltava 7 on samaa mieltä siitä, että vanha Aalto-kirjastorakennus oli parempi kuin uusi Apila-kirjastorakennus. Haastateltava 7 kertookin käyttävänsä kirjaston vanhaa puolta, koska siellä on hiljaisempaa kuin uudella puolella. Haastateltavista kolme käyvät kirjastossa 2-3 kertaa kuukaudessa. Enimmäkseen he lainaavat sieltä koulukirjoja. Perusluettavaa haastateltavista kahdella ei tule lainattua kirjastosta, koska he eivät näe kirjaston kokoelmassa olevan sellaista kirjallisuutta, jota he tahtoisivat lukea. Molempia heistä kiinnostaa enemmän englanninkielinen kirjallisuus, jonka saatavuus kirjastossa on heikompaa. Haastateltava 4 ei koe kirjallisuutta itselleen niin tärkeäksi. Haastateltava 10 kertoo menevänsä kirjastoon lukemaan enemmän lehtiä kuin lainaamaan kirjoja.

Mikkelin ammattikorkeakoulun koulutusjohtajan Pekka Outilan mukaan ammattikorkeakoululaiselle kirjasto ei tarjoa paikkana paljoakaan yllätyksiä. (Hokkanen & Uotila 2015, 165). Haastateltavat 3 ja 4 mainitsevat kumpikin olleensa mukana järjestämässä jotakin kirjaston tapahtumaa. He eivät kuitenkaan käy juurikaan itse tapahtumissa, koska tapahtuman pitäisi oikeasti olla kiinnostava, jotta he jaksaisivat innostua lähtemään sen takia kirjastoon. Haastateltava 1 kertoo käyneensä joskus jossakin kirjaston tapahtumassa. Haastateltava 10 sen sijaan kertoo osallistu-

neensa useampaankin kirjaston tapahtumaan. Haastateltavista kuudella ei ole minäkäänlaista kokemusta kirjaston tapahtumista. Haastateltavat eivät omasta mielestään koe saaneensa riittävästi infoa tapahtumista osallistuakseen niihin.

Harvoin tietää, koska semmosia on, ja jotenki tuntuu oudolta paikalta se kirjasto, että siellä on tapahtumia. Sitä aina kuvittelee, että se on semmonen hiljainen ja rauhallinen paikka. Harvoin on infoo itellä et siellä ois jotaki. (Haastateltava 6.)

Vois siitä niin ku vähä paremmin niin ku ilmottaa. Ilmaisjakelulehdissä ja sitte vois olla jotain niin ku ilmoituksia laittaa julkisille paikoille ja sitten netis enemmän. Mutta on siel netis ny aika hyvin niistä ilmotettu. (Haastateltava 10.)

5.4 Nuorten aikuisten kirjastoon liittyvät mielikuvat

Hokkanen ja Uotila (2015, 165) ovat tutkineet, että kaikilla Suomen kansalaisilla on jonkinlainen käsitys tai kokemus kirjastosta paikkana. Haastateltavista yli puolet pohtivat aluksi kirjaston käytön historiaansa lapsuuden kotipaikkakunnan kirjastosta käsin. Kaikki haastateltavat muistavat käyneensä lapsena jossakin kirjastossa.

En muista millä luokalla se oli, ala-asteella kuitenkin hankittiin koulun kautta tai koulun avulla se ensimmäinen kirjastokortti. Siellä käytiin sitten semmosia lainauspäiviä tekemässä et se oli hyvä sitte semmonen jäänmurtaja periaatteessa. Sen jälkeen oppi sit ite käyttään sitä kirjastopalveluja ja tämmöstä. (Haastateltava 6.)

Haastateltava 3 muistelee, että ala-asteikäisenä koulun pihassa kävi kirjastoauto joka maanantai. Hän kantoi kahden kaverinsa kanssa kirjastoautosta kymmenen kirjaa käsissään ja seuraavana maanantaina heti uudet kymmenen, kun oli ehditty lukea edelliset pois alta. Haastateltavista kolme eivät juurikaan arvostaneet omia lapsuuden kirjastojaan, joko ankeuden tai huonojen muistojen vuoksi. He eivät myöskään välitä kirjoista, joten he kokevat kirjaston etäiseksi itselleen. Kuitenkin suurimman osan mielestä Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto on kulttuurillisesti rikas, kirjastossa on monipuolinen valikoima ja siellä pyritään muuhunkin kuin vain kirjojen lainaamiseen. Muiden mielipiteistä poiketen haastateltavat 5 ja 7 pitävät oman kantansa siitä, että uusi kirjasto on meluisa ja sekava. Heidän mielestään kirjastossa on liikaa panostettu lapsiin.

Kirjaston henkilökunnasta haastateltavalla 1 on sellainen käsitys, että kaikki kirjat tunnetaan ulkomuistista, varsinkin vanhempi henkilökunta tuntuu tietävän kaiken. Asiakkaista haastateltava 3 on huomionut, että kirjastossa käy koulun loppumisen jälkeen paljon ala- ja yläasteikäisiä, jotka menevät kirjastoon viettämään aikaa. Tämä on hänen mielestään ihan hyvä, että he viettävät ennemmin aikaansa kirjastossa kuin jossain kadun kulmassa pahoja tehden. Haastateltava 3 on sitä mieltä, että kirjasto on hyvä turvapaikka sellaisille nuorille.

Haastateltava 1 pohtii, että kirjastossa käyvät ihmiset, jotka haluavat viihdyttää itseään luomalla omat mielikuvansa. Esimerkkinä hän käyttää ihmisiä, jotka eivät mene katsomaan elokuvaa vaan lukevat mieluummin tarinan kirjasta ja luovat elokuvan omassa päässään lukemalla vain tekstiä.

Mul ei oo negatiivisia kokemuksia kirjastosta. Vähä tuntuu siltä, että nuorison keskuudessa se ei enää oo semmonen et siellä käydään ainakaan mitään lainaamassa. Käydään enemmän viettämäs aikaa. (Haastateltava 6.)

Kirjaston roolista/merkityksestä yhteiskunnassa kysyttäessä haastateltava 2 näkee, että kirjasto on tarpeellinen työttömille, joilla ei ole varaa uusiin kirjoihin. Koska he saavat kirjastosta lainattua haluamansa aineiston ilmaiseksi. Muutkin haastateltavat mainitsevat kirjaston maksuttomuuden hyväksi asiaksi. Kirjaston rooli yhteiskunnassa on haastateltava 3 mukaan sivistyksen ylläpitäminen sekä väestöllä olevan tiedon ja taidon suojeleminen. Kirjaston tehtävä on myös säilöä nämä asiat jonkinlaisessa muodossa. Haastateltava 4 mielestä kirjasto on tärkeä ajanviettopaikka sen asiakkaille ja häntä itseään kirjasto auttaa opinnoissa eteenpäin tarjoamalla kurssikirjat. Kasvatuksen osalta haastateltava 4 miettii, että joillekin lapsille se on ensikosketus lukemiseen ja lukuharrastuksen innostamiseen.

5.5 Käyvätkö nuoret aikuiset kirjastossa lainkaan?

Kirjaston käytön historiasta haastateltavista kolme kertoivat, että he kävivät usein lapsuudessaan asuinpaikkakuntansa kirjastossa käyttämässä tietokonetta. Haastateltavan 3 kotona tietokoneen käyttöaika oli rajoitettu, joten sen käyttäminen kirjastossa

tosta käsin oli helpompaa. Haastateltava 2 pohtii, että hänen viimeisimmästä kirjaston käytöstä saattaa olla noin viisitoista vuotta. Haastateltavista viisi kertoivat käyttävänsä Seinäjoen pääkirjastoa vapaa-ajan lukemisen löytämiseksi. Haastateltavista kuusi muistavat käyneensä ala-asteella kirjastoautossa. Haastateltavista kolme käyttäisi kirjastoa pakon sanelemana esim. kurssikirjojen hakuun. Haastateltavista kaksi eivät käy lainkaan kirjastossa. Haastateltava 2 kertoo menevänsä kirjastoon, kun aika on oikea eli kun lapsi varttuu ja oppii lukemaan. Haastateltava 5 kertoo käyttäneensä todella paljon entistä Aallon-kirjastoa. Hänestä siellä sai katsella rauhassa ja tiskillä lainattiin kirjat hänen puolestaan.

5.6 Kysymyksiä kirjaston ei-käyttäjille

Kysyttäessä mikseivät haastateltavat käytä kirjastoa, saatiin haastateltavalta 1 sekä lyhyt että pitkä vastaus. Lyhyesti: koska internet. Pidemmässä vastauksessa haastateltava 1 pohdiskelee, ettei ole koskaan oppinut lukemalla lukemaan. Lukeminen tuntuu hänen mukaansa pakkopullalta, koska koulussa pakotettiin lukemaan esimerkiksi Tuntematonta sotilasta. Haastateltava 8 ei käytä kirjastoa lainkaan, koska lukeminen ei kiinnosta häntä. Haastateltava 1 toteaa, että vaikka internet onkin hyvä tiedonlähde, sieltäkään ei löydy kaikkea tietoa. Kirjaan kirjoitettu fakta on hänen mukaansa vielä vakaampaa kuin se mikä on kirjoitettu internetissä.

Haastateltava 2 toteaa, että kirjastoa hän ei käytä siksi, ettei siihen ole tarvetta tällä hetkellä ja kotoa löytyy omastakin kirjahyllystä luettavaa. Haastateltava 2 käyttäisi kirjastoa seuraavan kerran, kun lapsi kasvaa. Jos lukeminen kiinnostaa lasta, niin kirjastosta saisi hyvin lainattua paljon esimerkiksi lastenkirjoja tai miksei jotain muitakin kirjoja siinä samalla. Haastateltava 5 ei käytä kirjastoa, koska hänen mukaansa siellä on tehty lainaaminen hankalaksi. Hän kaipaa vanhaa mallia, jossa kirjat lainattiin virkailijalta, eikä omatoimisesti lainausautomaatilla. Kirjastoa haastateltava 5 suostuisi käyttämään, jos se palautettaisiin samanlaiseksi kuin ennen.

5.7 Kirjaston kokoelma ja palvelut nuoren aikuisen näkökulmasta

Haastateltavista kahdeksan osaa nimetä joitakin kirjaston tarjoamia palveluja. Kokoelmasta neljällä ei-käyttäjällä ei ole minkäänlaista tietoa. Haastateltava 2 ei tiedä kirjaston kokoelmasta tai tarjonnasta mitään etukäteen, mutta on kuitenkin miettinyt mitä siellä voisi olla. Hän uskoo sen olevan melko monipuolinen, kuten myös suurin osa haastateltavista. Haastateltava 1 ei myöskään tiedä kirjaston kokoelmasta mitään, mutta tarjonnasta hän sen sijaan luettelee mm. lukukolot ja äänieristetyt musiikkitalat. Äänieristetyt tilat akustiikka saa kiitosta ja myös se seikka, etteivät äänet kuulu tilan ulkopuolelle.

Haastateltava 3 mainitsee perustoiminnat lainaus, varaus, iltapäiväryhmätoiminta, lukupiirit, sukupuun tekeminen, kirjaston varasto, musiikki, pelit ja poistokirjamyynti. Haastateltava 3 toivoo, että kirjastossa olisi enemmän tarjolla ulkomaalaista kirjallisuutta, samoin ajattelee haastateltava 9. Haastateltava 6 tietää, että kirjastossa on kirjoja, lehtiä, musiikkia ja elokuvia. Palveluista hän osaa nimitä tietokoneet ja kopiokoneen, sekä lukunurkat. Suhteellisen pienen kaupungin kirjastoksi kokoelma on hänen mielestään ihan sopiva. Haastateltava 9 on tyytyväinen kirjaston kokoelman laajuuteen. ”Mä kyl tykkään että löytää tosi paljon sellaista luettavaa, josta ei ees ajatellu et vois tykätä”. (Haastateltava 9.)

Mielikuvat kirjaston kokoelmasta saavat haastateltavat mietteliäiksi. Haastateltava 1 toteaa, että iso kirjasto, joten luultavasti sen mukana tulee iso kokoelmakin. Kokoelman laajuudesta puhuttaessa haastateltava 1 muistelee, että on löytänyt hyllyistä jopa ydinfysiikan kirjoja. Haastateltava 2 uskoo kirjaston kokoelman olevan melko monipuolinen. Tästä asiasta samaa mieltä ovat suurin osa muistakin haastateltavista. Haastateltava 5 ei pääse irti vanhan kirjaston kaipuusta, ja toteaa, että on siellä uudessa kirjastossa varmasti kaikenlaista laidasta laitaan, mutta olisi mukava, jos voisi palata entiseen.

5.8 Nuorten aikuisten kehittämisehdotukset nuorten aikuisten kirjastopalveluihin Seinäjoen pääkirjastossa

Lopuksi mietittiin kehitysehdotuksia, joita kirjastossa voitaisiin hyödyntää saadaksemme haastatteluun osallistuneet nuoret aikuiset tulemaan aktiivisemmiksi kirjaston käyttäjiksi. Haastatteluista ilmenneistä kehitysehdotuksista saa myös vinkkejä siihen, kuinka muutkin kuin haastatteluun osallistuneet nuoret aikuiset saataisiin kiinnostumaan enemmän kirjaston tarjoamista palveluista. Haastateltavista kaksi toivoivat kirjastolta sitä, että siellä saisi hyvää asiakaspalvelua ja kirjastossa käynti olisi sujuvaa. Haastateltava 1 ei oikein tiedä mitä haluaisi, mutta parkkipaikkoja kirjastolla voisi olla enemmän. Seinäjoen kaupunginteatterin parkkipaikat ovat hänen mukaansa ”täyteen ammuttu”. Haastateltava 1 lukee mielellään ympäristössä, jossa on jonkinlaista taustahälyä. Hän tuo esiin mielenkiintoisen kehityskohdan kirjastolle:

Ois kiva et ois semmonen äänieristetty huone, jossa sisällä saa pitää niin paljo meteliä ko haluaa. Semmonen ois mun mielestä aika mah-tava senki takia et pääsis vähä päästeleen paineita, nauraa vähä ää-neen oikeesti. Hyvä kirjat naurattaa. Nimimerkillä: Juoppohullun päivä-kirja. (Haastateltava 1.)

Haastateltavista

kahden mielestä tiettyjä suosittuja kirjoja pitäisi olla enemmän hyllyssä. Haastateltava 3 kertoi esimerkin omasta nuoruudestaan, jossa Harry Pottereita oli vain kaksi kappaletta sarjan osaa kohden. Haastattelija kysyy, tarkoittavatko haastateltavat, että nuortenosastolla pitäisi olla pikalainoja niin kuin aikuistenosastolla? Haastateltavat 3 ja 9 myötäilevät kumpikin, että se olisi hyvä juttu. Siten pääsisi nopeammin lukemaan esimerkiksi uutuuskirjoja. Haastateltava 4 toivoisi lisäkappaleita kurssikirjoihin, koska kaikki samalla kurssilla olevat haluavat useimmiten lainata saman kirjan. Haastateltava 4 toivoisi myös selkeyttä lainaustoimenpiteisiin ja paikasta toiseen siirtymiseen. Haastateltava 6 kaipasi kirjaston kokoelmaan lisää äänikirjoja. Lisäksi hän on työssäkäyvänsä sitä mieltä, että kirjaston pitäisi olla auki myöhem-pään. Haastateltavalla 6 paras aika kirjastossa käymiseen olisi iltpäivällä tai illalla, silloin olisi enemmän aikaa eikä tarvitsisi kiirehtiä. Haastateltavista kaksi ei pidä siitä, että kirjastossa on nykyisin niin paljon lapsia.

Jos saisi ne kakarat sieltä jotenki kurihin ja ne ei huutaisi. Musiikkiesitykset ei myöskään kuulu kirjastoon. Mä oon siitä valittanukki. (Haastateltava 7.)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tekeminen oli mielekästä, koska nuorille aikuisille suunnattu kirjallisuus on aina ollut lähellä opinnäytetyön tekijän sydäntä. IFLA:n suosituksista saadaan selville esimerkiksi se, mitä tarpeita nuorten aikuisten kirjastopalveluihin kohdalla ollaan otettu huomioon. Näissä suosituksissa nuorten aikuisten kirjastopalvelujen kohderyhmän tarpeet on lajiteltu: kulttuurillisiin tarpeisiin, kehitystarpeisiin sekä materiaaleihin liittyviin tarpeisiin. Suosituksissa korostetaan nuorten aikuisten mukaan ottamista jo palvelujen suunnitteluvaiheessa, sekä myöhemmin niiden kehittämisessä. Nuoret aikuiset ovat monipuolinen ryhmä joiden kiinnostuksen kohteet ja kehitysasteet vaihtelevat suuresti. Siksi kirjastojen on tarjottava tälle kohderyhmälle erilaisia variaatioita heille suunnatuista kirjastopalveluista.

Kirjastopalveluihin kuuluu myös nuorten aikuisten osalta verkon käyttö. Kirjastossa on ilmainen tietokoneen käytön mahdollisuus, jonka nuori aikuinen voi varata itselleen henkilökohtaisella kirjastokortillaan. Vuoden 2013 tehdyn Haaga-Helian tutkimuksen mukaan nuoret aikuiset voidaan luokitella verkon käyttönsä mukaan seuraaviin ryhmiin: tuottajat, kriitikot, keräilijät ja linkittäjät. Nämä määrittyvät nuoren aikuisen kohdalla heidän tekemisten kautta, joten roolit saattavat vaihdellakin.

Verkon käytön lisäksi kirjastot tarjoavat myös mediakasvatusta. Sen tavoitteena on kehittää kykyä lukea rivien välistä ja nähdä mediassa olevien tarinoiden taakse. Näitä tarinoita voidaan liioitella, muokata uudelleen ja jakaa eteenpäin, jos lähdekriittikki ei ole tuttua ennestään. Tärkeää on muistaa, mitä lähteitä suositellaan käytettäväksi. Suositeltavista lähteistä saadaan yleensä asiallista ja faktoihin perustuvaa tietoa. Mediakasvatus on myös hyvä keskustelun vauhdittaja ja internetin valtakaudella hyödyllinen taito, joka kannattaa opetella.

Mediakasvatus on yksi nykypäivänä esiin tulevista teemoista, kun puhutaan Yleisten kirjastojen hankerekisteristä löytyvistä hankkeista. Mediakasvatuksen lisäksi sieltä löytyy hankkeita, jotka on kohdistettu erilaisilla teemoilla tai kohderyhmille. Esim. Helsingin kaupunginkirjaston *Kirjasto treenaa nuoria*-hankkeeseen osallistujista osa oli iältään nuoria aikuisia. Hankkeessa tuotiin esille kuusi asiakasprofiilia, johon osa teemahaastatteluun osallistuvista voitiin ryhmitellä. Asiakasprofiileista

löytyi seuraavanlaisia kirjaston käyttäjiä: yhteisölliset hengailijat, itsenäiset suorittajat, kiireettömät nautiskelijat, varovaiset mukautujat, harrastajat ja oman jutun etsijät sekä valikoivat pistäytyjät.

Haastateltujen joukossa olevat ei-käyttäjät olivat selvästi valikoivia pistäytyjiä, koska he menisivät kirjastoon asioimaan vain tietyissä tapauksissa, kuten opinnäytetyön tullessa ajankohtaiseksi. Opiskelijat, joita haastateltiin, kuuluvat mitä luultavammin itsenäiset suorittajat ryhmään koska he asioivat kirjastossa lähinnä itsenäisesti ja omatoimisesti kurssikirjoja etsiessään. Haastateltavien joukosta ei juurikaan havainnoitu olevan muita asiakasprofiilien edustajia.

Kirjasto treenaa nuoria-hankkeen palveluparannusten kolmesta teemasta teemahaastatteluun osallistuneet seinäjokiset nuoret aikuiset näkisivät kirjaston mitä luultavammin joko kirjasto kaupunkitoimistona tai kirjasto luovana tilana. Kirjastossa nuoret aikuiset saavat neuvoja opiskelua varten esimerkiksi kurssikirjojen hankintaan. Luovana tilana kirjasto toimii heille, kun he saapuvat sinne lähinnä ajanvietteen takia. Kirjasto ei mitä luultavammin ole heille se elämäntukikohta, vaan he ottavat tukea vastaan enemmän perheeltä, ystäviltä tai muilta läheisiltä.

Teemahaastattelusta ilmeni, että haastatteluihin osallistuneet nuoret aikuiset eivät ole mitään intohimoisia lukijoita. Tässä olisi kirjastolla kehittämisen paikka esim. kirjojen hankinnassa ja tapahtumien järjestämisessä. Nuoret aikuiset kiinnostuisivat kirjaston kokoelman käyttämisestä paremmin, jos siellä olisi heitä kiinnostavaa aineistoa. Aineiston ei tarvitsisi olla pelkästään suomenkielistä, vaan esim. englanninkielinen aineisto nuorten aikuisten kohderyhmälle olisi toivottua. Lisäksi kirjastot voisivat hankkia suosittuja kirjoja useamman kappaleen. Osan niistä voisi laittaa aikuistenosaston tapaan pikalainattavaksi. Pikalainaussysteemi toimisi myös kurssikirjojen osalta, joita tarvitaan enemmän. Muutoin opiskelijat lainaavat kurssikirjansa kotipaikkakuntansa kirjastosta välttääkseen jonotuksen ja siitä johtuvan odottelun.

Osa haastatteluun osallistuneista nuorista aikuisista ei lukenut lainkaan ja heidät saisi tulemaan kirjastoon erilaisten tapahtumien avulla. Kirjastot voisivat järjestää enemmän samankaltaisia tapahtumia kuin nuorille, mutta kohdistaa ne myös nuorille aikuisille. Nuori aikuinen kiinnostuu kirjaston tapahtumista huomattavasti paremmin, kun tapahtuma on nimenomaan hänen kohderyhmälleen suunnattu. Tässä

kirjasto voisi kysyä nuorilta aikuisilta heidän mielipidettään ja järjestää vaikka kyselyn, jossa tiedustellaan heidän tarpeitaan ja mielenkiintonsa kohteita.

Nuorten aikuisten tarpeita voisi kysellä myös muun kirjaston aineiston osalta, kuten elokuvien ja pelien. Haastatteluun osallistuneet nuoret aikuiset eivät juurikaan lainaa kirjastosta elokuvia, vaan hyödyntävät joko omaa kokoelmaansa tai katsovat niitä verkon kautta erilaisista suoratoistopalveluista. Elokuvagenrejä katsotaan laidaista laitaan, mutta Seinäjoen pääkirjastolla ei ole vielä järjestetty nuorten aikuisten omia elokuvailtoja. Muut kohderyhmät kirjastossa on huomioitu hyvin tämän osalta, mutta nuorten aikuisten osallistuminen nuorille tai aikuisille suunnattuihin elokuvailtoihin ei ole kiveen hakattua. Pelien osalta haastateltavista osa suhtautui intohimolla lautapeleihin, mutta tietokonepelit tai muu peliaineisto ei ole niin suosittua.

Kirjaston merkityksestä yhteiskunnassa haastateltavista suurin osa oli sitä mieltä, että kirjasto on tärkeä kanava sivistyksen ylläpitämiseen. Kirjasto on hyvä ajanviettopaikka ja tarjoaa opiskelijoiden käyttöön kurssikirjat ilmaiseksi, joten se edistää myös koulutusta ja omaoppisuutta. Kasvatuksellisesti kirjasto on joillekin lapsiasiakkaille ensimmäinen kosketus lukemiseen ja sen innostumiseen. Haastateltavista suurimman osan mielestä Seinäjoen pääkirjasto on kulttuurillisesti rikas ja siellä on monipuolinen valikoima. Siellä myös pyritään muuhunkin kuin vain kirjojen lainaamiseen, kuten tilojen tarjoamiseen ja erilaisten tapahtumien järjestämiseen.

Haastatteluissa saatiin selville myös mm. se, että ei-käyttäjät eivät käy kirjastossa, koska eivät tunne kirjastoa tällä hetkellä omakseen. Ei-käyttäjät pystyvät hoitamaan useimmiten tiedontarpeensa netin avulla, joten kirjastoon tuleminen ei ole välttämätöntä. Eräät haastateltavat kuitenkin myönsivät, että kirjaan perustuva tieto on josain määrin uskottavampaa kuin se, mitä joku on kirjoittanut internettiin. Ajankäyttö on myös yksi asia, joka estää ei-käyttäjien tutustumisen kirjastoon. Perhe-elämän ja työn tasapainottelu vie paljon aikaa ja näin ollen perheellinen nuori aikuinen toteaa tulevansa kirjastoon, kun lapsi kasvaa ja oppii lukemaan. Joillekin nuorille aikuisille taas tietotekniikan lisääntyminen kirjastossa on suuri kynnys kirjastossa käymiseen. Jotkut heistä kaipaavat takaisin vanhaan malliin, kun kirjat lainattiin virkailijalta ja kirjasto oli hiljaisempi paikka. Lainaus- ja palautusautomaattien käyttäminen koetaan hyväksi vaihtoehdoksi, kun halutaan toimia itsenäisesti. Joillekin se osoittautuu kuitenkin hankalaksi ja liikaa stressiä aiheuttavaksi.

Haastatteluun osallistuneet Seinäjoen pääkirjaston ei-käyttäjät eivät juurikaan tiedä mitään kirjaston tarjonnasta tai palveluista, joten kirjaston tulisi markkinoida enemmän erilaisia palveluitaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa kirjaston omilla Facebook-sivuilla. Pääkirjastossa käyneet nuoret aikuiset sen sijaan osaavat nimetä joitakin kirjaston perustoiminnoista ja tarjonnastakin he osaavat kertoa joitakin hyllypaikkoja, lukukolot ja äänieristetyt musiikki-tilat. On kuitenkin paljon asioita joista he eivät tiedä, ja esim. Seinäjoen pääkirjaston tapahtumista toivottaisiin paremmin saavutettavaa infoa. Pääkirjastosta haastateltavilla on sellainen käsitys, että iso kirjasto, joten luultavasti siellä on myös iso kokoelma. Kokoelman laadusta esimerkkinä tiedekirjoista se, että joukosta löytyy myös ydinfysiikkaa käsittelevää kirjallisuutta. Pääkirjaston kokoelmaa suurin osa haastateltavista pitää monipuolisena. Kehitysehdotusten kohdalla haastateltavat pohtivat, että asiakaspalvelu saisi olla hyvää ja kirjastossa käynti sujuvaa. Eräs haastateltava kaipaisi pääkirjaston pihalle lisää asiakasparkkipaikkoja. Jotkut haastateltavista antoivat idean, että myös nuorten aikuistenosastolla voisi olla pikalainoja.

Mielenkiintoisia asioita joita haastattelun tuloksissa tuli ilmi, olivat stereotyyppioista poikkeavat mielipiteet, kuten se, etteivät kaikki nuoret aikuiset pitäneet kirjaston uusista lainaus- ja palautusautomaateista. Eräs haastateltava toivoi takaisin vanhaa lainauskäytäntöä, jossa kirjat lainattiin ihmiseltä eikä itsenäisesti koneelta. Nuorista aikuisista kaksi arvostivat vanhaa kirjastoa myös sen rauhallisuuden vuoksi. Heidän mukaansa uusi kirjasto on liian meluisa ja siellä on taustahälyä esim. nuortenosastolla, jossa teini-ikäiset metelöivät. Haastatteluun osallistuneet nuoret aikuiset myös harrastivat ennakko-odotuksiin nähden vähemmän pelaamista. Kolme haastatteluun osallistuneista ei pelaa lainkaan ja muilla määrä vaihtelee. Haastateltavista neljä pelaavat aktiivisesti tietokonepelejä ja kaksi lautapelejä.

Haastatteluun osallistuneet nuoret aikuiset antoivat jokainen oman panoksensa tutkimuksen onnistumiseen omintakeisilla mielipiteillään heitä koskevista kirjaston palveluista. Yksi ei-käyttäjistä ei käy kirjastossa lainkaan. Syitä miksi muut ei-käyttäjät eivät käy kirjastossa olivat mm. lukeminen ei kiinnosta, ei ole aikaa mennä kirjastoon ja kirjastoon meneminen ei ole tällä hetkellä heille ajankohtaista. Kirjastojen tulisi näin ollen panostaa erilaisiin nuorille aikuisille kohdennettuihin palveluihin, jotta nuoria aikuisia saataisiin aktivoitua enemmän kirjaston käyttäjinä.

7 POHDINTA

Opinnäytetyössä keskusteltiin nuorten aikuisten kirjastopalveluista haastatteluun valikoitujen nuorten aikuisten kanssa. Työ vastaa kysymykseen; mitä mieltä kymmenen seinäjokista nuorta aikuista ovat itselleen suunnatuista kirjastopalveluista Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjastossa? Nuorten aikuisten kirjallisuudesta tai heille suunnatuista kirjastopalveluista ei löytynyt helposti tietoa suomenkielellä, joten työssä turvauduttiin myös ulkomaalaisiin lähteisiin.

Kotimaisista lähteistä selviää mm. se, että nuorten aikuisten kokoelman olemassaolo kirjastoissa on vaihtelevaa. Nuorten aikuisten aineisto sijoitellaan joissakin kirjastoissa nuortenkirjallisuuden kanssa samalle hyllypaikalle. Esimerkiksi Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjaston Apila-rakennuksesta löytyy kuitenkin oma hyllypaikkansa nuorten aikuisten romaaneille.

Kirjastot.fi-sivustolta löytyy hankkeita, joiden kohderyhmänä ovat nuoret aikuiset. Nuorille aikuisille suunnatut kirjastojen hankkeet ovat tärkeitä siksi, että ne saattavat houkutella kohderyhmää osallistumaan aktiivisemmin kirjaston tapahtumiin. Hankkeiden suunnitteluvaiheessa kirjastojen kannattaisi ottaa nuoria aikuisia mukaan ja selvittää, mikä heidät saisi käyttämään kirjaston palveluita useammin kuin vain esim. opiskelutarkoituksessa.

Teemahaastatteluun osallistuneet nuoret aikuiset kertoivat käyttävänsä kirjastoa eniten opiskelutarkoituksessa esim. kurssikirjoja etsiessään. Haastattelua tehdessä olisi haastateltavien etsiminen pitänyt aloittaa hieman aikaisemmin. Päänvaivaa työn tekijälle tuotti haastateltavien valikointi ja heidän löytämisensä seinäjokisten nuorten joukosta. Viisi kymmenestä haastateltavasta löytyivät helposti, mutta siitä puuttui vielä puolet. Myös heidät onnistuttiin löytämään ja saattamaan tutkimus loppuun asti. Haastattelut tuottivat suunniteltua enemmän töitä. Työ olisi voinut valmistua aikaisemmin, jos haastattelujen ajankohdat olisi suunniteltu kunnolla ja hoidettu ajallaan. Kaikilta kymmeneltä haastateltavalta saatiin paljon mielenkiintoisia ajatuksia Seinäjoen pääkirjaston palveluista.

Oli ilahduttavaa huomata, kuinka rohkeasti nuoret aikuiset esittivät kirjastolla kehittämisideoita. Eräs ei-käyttäjä olisi tahtonut palata takaisin vanhan kirjaston malliin,

mikä hänelle toki suotakoon. Toinen kirjaston käyttäjä kaipasi vanhaa kirjaston mallia, koska koki uuden Seinäjoen pääkirjaston liian meluisaksi. Hän kertoikin viettävänsä enemmän aikaa mieluummin Aalto-rakennuksessa, jossa on vähemmän muita ihmisiä. Nämä kaksi haastateltavaa antoivat oman panoksensa teemahaastatteluun. Vaikka heidän mielipiteensä olivatkin eriävä kuin muilla, niin voidaan ajatella, että seinäjokisten nuorten aikuisten joukosta löytyy muitakin saman ajatuksen omaavia.

Opinnäytetyö haastoi tekijää ammatillisesti, mutta myös mielenkiinto nuorten aikuisten kirjallisuutta kohtaan edesauttoi tutkimuskohteen valinnassa. Nuorten aikuisten hyllyluokituksen ilmestyminen aikoinaan kirjastoon herätti kiinnostuksen alkaa tutkia kyseistä aihetta. Tiedonhaun perustaidot tulivat tarpeeseen tietoja etsiessä, kuten myös erilaisten tiedonhakukoneiden tuntemus. Työssä hyödynnettiin lähdekritiikkiä, jotta onnistuttiin erottelemaan relevantit lähteet muiden lomasta.

LÄHTEET

Aaltola, J. & Valli, R. (toim.) 2010. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I: Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. 3. uud. p. Juva: WS Bookwell Oy.

Aaltola, J & Valli, R. (toim.) 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II: näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. 2. korj. p. Juva: WS Bookwell Oy.

Agosto, D., Hughes-Hassel, S. & Bernier, A. 2010. Urban teens in the library: Research and practice. Chicago: American library association.

Agosto, D., Hughes-Hassell, S./ Estabrook. 2010. Urban teens in the library: Research and practice. Chicago: American library association.

Alameri-Sajama, R & Jäppinen, E. (toim.). 2007. Nuortenkirjastotyön käsikirja. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Cart, M. 2001. From Insider to Outsider: The Evolution of Young Adult Literature. Voices from the Middle, Volume 9 Number 2. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://www.ncte.org/library/NCTEFiles/Resources/Journals/VM/0092-dec01/VM0092From.pdf>

Demos Helsinki. [Ei päiväystä]. Demos Helsinki rakentaa tulevaisuuden. [Verkkosivusto]. Helsinki. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://www.demoselsinki.fi/demoksesta/>

Gustafsson, M. 5.8.2016. Mikä ihmeen ya? Suomessa nuorten aikuisten kirjallisuus on yhä tuntematonta – maailmalla kirjailijat ja lukijat kohtaavat megatapahtumissa. [Verkkoartikkeli]. Yle. [Viitattu 15.9.2016]. Saatavana: <https://yle.fi/uutiset/3-9759840>

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu. 2013. Muuttoliikkeitä ja kaverisuhteita. [PDF]. Haaga-Helian julkaisusarja. Tutkimuksia 2/2013. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://www.haaga-helia.fi/sites/default/files/Kuvat-ja-liitteet/Palvelut/Julkaisut/muuttoliikkeitä.pdf>

Haavisto, T & Lipasti, P. 17.9.2013. Tervetuloa keskustakirjastoon. [PDF]. Keskustakirjastohankkeen tilannekatsaus. Kaupunginhallitus. [Viitattu 15.9.2017]. Saatavana: http://keskustakirjasto.fi/wp-content/blogs.dir/4/files/2010/07/Keskustakirjastoraportti-khs-17.6.2013_vers.7.pdf

Hansén-Haug, G. 2013. Laadukasta nuortenkirjastotyötä. Mitä on laatu ja miten sitä arvioidaan? Tampereen yliopisto. Pro gradu-tutkielma. [Viitattu 8.11.2017].

Saatavana: <https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/94917/GRADU-1391680016.pdf?sequence=1>

Heikkilä, M. 2016. "Mahtava kirjasto!". Kuntaliiton verkkojulkaisu. Hyötyä, tietoa, elämyksiä – kirjastojen vaikuttavuuden ulottuvuuksia. s.108. [PDF]. Helsinki: Suomen kuntaliitto. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: http://shop.kunnat.net/download.php?filename=uploads/kirjastot_sisalto_ebook.pdf

Hokkanen, L. (toim.) 2015. Sosiaalinen kirjasto: Lukemattomien mahdollisuuksien maailma. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Hughes-Hassel, S. & Bernier, A. 2010. Urban teens in the library: Research and practice. Chicago: American library association

Hyvärinen ym. (toim.) 2017. Tutkimushaastattelun käsikirja. Tampere: Vastapaino.

IFLA.1996. Guidelines for Library Services For Young Adults. [PDF]. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://www.ifla.org/files/assets/libraries-for-children-and-ya/publications/ya-guidelines2-en.pdf>

Kanerva, A. 26.6.2017. Nuorten aikuisten kirjat ovat valtava myyntihitti – paitsi Suomessa. [Verkkoartikkeli]. Helsingin sanomat. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://www.hs.fi/kulttuuri/art-2000005267746.html>. Vaatii käyttöoikeuden.

Kirjasto-selkoesite. 2017. [PDF]. Helsinki: kirjastot.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://www.kirjastot.fi/sites/default/files/content/kirjasto-selkoesite-fi.pdf>

Kirjastot.fi. Kirjasampo.fi. 2016. [Verkkosivusto]. Helsinki: kirjastot.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://www.kirjasampo.fi/fi/info#.WcNqdgjTSbg>

Kirjastot.fi. Kirjasampo.fi [Verkkosivusto]. Helsinki: kirjastot.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://www.kirjasampo.fi>

Kirjastot.fi. Mitä mediakasvatus on? [Verkkosivusto]. Helsinki: kirjastot.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: https://www.kirjastot.fi/mediakasvatus?language_content_entity=fi

Kirjastot.fi. Toimituksen yhteistiedot. 2017. [Verkkosivusto]. Helsinki: kirjastot.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://www.kirjastot.fi/info>

Kytöniemi, O. 2017. Lasten- ja nuortenpalveluiden palvelupäällikkö. Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. Suullinen lähde. 7.9.2017.

L 29.12.1492/2016. Kirjastolaki.

L 29.12.1285/2016. Nuorisolaki.

Lappeenrannan kaupunki. 2017. Palvelut/kulttuuri ja liikunta. [Verkkosivu]. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://www.lappeenranta.fi/fi/Palvelut/Kulttuuri-ja-liikunta/Kirjasto/Lapsille-ja-nuorille>

Massachusetts library association. 2010. Standards for public library service to young adults in Massachusetts. [PDF]. A publication of the youth services section of the Massachusetts library association. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: http://www.masslib.org/Resources/Documents/ya_standards_2010.pdf

Miettinen, V. 10.2.2016. Nuoret haluavat rohkeamman kirjaston. [Verkkoartikkeli]. Keskustakirjasto. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://keskustakirjasto.fi/2016/02/10/nuoret-haluavat-rohkeamman-kirjaston/>

Myllyniemi, S. & Berg, P. Nuoria liikkeelle! Nuorten vapaa-aikatutkimus 2013. [PDF]. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2013/05/Nuoria_liikkeellä_verkko.pdf

Nurmi, M. 16.2. 2017. Parikymppiset ovat itseoppineita median käyttäjiä. [Verkkosivu]. Tutka.pro. Juttusarja: Mediakasvatus. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://tutka.pro/?p=24109>

Oulun kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. 2017. Luku- ja musaopas. ouka.fi. [Verkkosivusto]. [Viitattu 8.9.2017]. Saatavana: <https://www.ouka.fi/oulu/kirjasto/lukuopas>

Palonen, K ym. (toim.).1986. Nuoret kirjastossa: Keskustelua kirjastosta 7. Helsinki: Suomen kirjastoseura.

Parkkinen, J. Kirjaston elokuvaillat. Ei päiväystä. [Blogikirjoitus]. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://kirjasto.seinajoki.fi/blogi/kirjaston-elokuvaillat/>

Parkkinen, J & Mäkinen-Laitila, S. Genre-illoja kauhusta mangaan. Ei päiväystä. [Blogikirjoitus]. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://kirjasto.seinajoki.fi/blogi/genre-illoja-kauhusta-mangaan/>

Pirkanmaan kirjastot. 2017. Ystäväkirja. [Verkkosivu]. verkkokirjasto.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://piki.verkkokirjasto.fi/web/arena/ystavakirja>

Pirkanmaan kirjastot. 2017. Harjoittelijana kirjastossa. [Verkkosivusto]. verkkokirjasto.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://piki.verkkokirjasto.fi/web/arena/harjoittelijana-kirjastossa>

Risingshadow.fi. 2017. Esittely. [Verkkosivusto]. Neutech Oy. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://www.risingshadow.fi/esittely>

- Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Haastattelu: tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Selkee, J. 21.2.2017. Yleisen kirjaston toiminta. [Verkkojulkaisu]. kuntaliito.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://www.kuntaliitto.fi/asiantuntijapalvelut/ope-tus-ja-kulttuuri/yleisen-kirjaston-toiminta>
- Seinäjoen kaupunginkirjasto-maakuntakirjasto. Kirjallisuus. [Verkkosivusto]. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://kirjasto.seinajoki.fi/kokoelmat/kirjallisuus/>
- Seinäjoen kaupunki. 2017. Pelipäivä pääkirjastossa. [Verkkosivusto]. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://www.seinajoki.fi/kulttuurijaliikunta/kirjasto/tapah-tumat/2017/10/fh92uM3yH.html.stx>
- Soininen & Mäensivu. 22.4.2016. Nuortenkirja kelpaa aikuisellekin. [Verkkosivu]. Helsinki: Helmet. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: [http://www.helmet.fi/fi-FI/Ta-pahumat_ja_vinkit/Uutispalat/Nuortenkirja_kelpaa_aikuisellekin\(42119\)](http://www.helmet.fi/fi-FI/Ta-pahumat_ja_vinkit/Uutispalat/Nuortenkirja_kelpaa_aikuisellekin(42119))
- Suomen Yhteisöakatemia Oy. 2015. Systeeminen ajattelu ja toiminta esimiehen työkaluna. [Verkkosivusto]. Jyväskylä. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://www.sya.fi/systeeminen-ajattelu-ja-toiminta-esimiehen-tyokaluna/>
- Suomen virallinen tilasto (SVT). 2016. Kuntien avainluvut muuttujina. [Verkkojulkaisu]. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/Kuntien_avainlu-vut_2017/kuntien_avainluvut_2017_aikasarja.px/table/table-ViewLayout1/?rxid=9d2eaef8-2967-49e5-8e26-0cd4a02600f7
- Suomen virallinen tilasto (SVT). 2011. Lukeminen. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Tilas-tokeskus [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: http://www.stat.fi/til/akay/2009/03/akay_2009_03_2011-05-17_kat_004_fi.html
- Suomen yleisten kirjastojen tilastot. 2016 [Verkkosivusto]. Helsinki: kirjastot.fi [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://tilastot.kirjas-tot.fi/?orgs=323&years=2016&stats=1%2C33%2C100%2C101%2C104%2C107%2C108%2C109%2C110%2C111%2C112%2C115%2C183>
- Vanamokirjastot. List of e-books. [Verkkosivu]. verkkokirjasto.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <https://vanamo.verkkokirjasto.fi/web/arena/nuorten-e-kirjat>
- Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 2017. Hankerekisterin määrittely. [Verkkosi-vusto]. Helsinki: kirjastot.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://hankkeet.kir-jastot.fi/ohjeita/hankerekisterin-maarittely>
- Yleisten kirjastojen hankerekisteri. Hankerekisterin visualisointi. [Verkkosivu]. Hel-sinki: kirjastot.fi. [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://hankkeet.kirjastot.fi>

Yleisten kirjastojen hankerekisteri. 2013. Kirjasto on the rocks. [Verkkosivusto].
Helsinki: kirjastot.fi [Viitattu 8.11.2017]. Saatavana: <http://hankkeet.kirjastot.fi/hanke/kirjasto-rocks>

LITTEET

Liite 1. Teemahaastattelun tukilomake

LIITE 1 Teemahaastattelun tukilomake

Sukupuoli

- Mies
- Nainen
- Muu

Tausta

- Ikä
- Koulutus
- Ammatti
- Asuinpaikkakunta

Elämäntapa

- Harrastukset
- Mistä kiinnostunut? Miksi?
- Mitä pitää tärkeänä? Miksi?

Suhde lukemiseen, kirjoihin, musiikkiin ja muuhun kirjaston aineistoon

- Harrastaako lukemista?
- Millaista kirjallisuutta lukee? (kauno, kauhu, fantasia, scifi jne.)
- Mitä kirjallisuus/lukeminen merkitsee?

- Paljonko aikaa käyttää lukemiseen?
- Lukutottumusten historia. Lukivatko vanhemmat kotona?
- Muut aineistot (esitä samat kysymykset kuin yllä)

Kirjaston ja sen palveluiden käyttö

- Kuinka usein käyt kirjastossa? (pv, vk, kk, v jne.)
- Mitä kirjasto sinulle merkitsee?
- (Ei-käyttäjälle: mitä toivoisit kirjastolta?)
- Keskeisimmät palvelut, joita käyttää kirjastossa (lainaus, palautus jne.)
- Käykö kirjaston tapahtumissa? Miksi? Miksi ei?

Kirjastoon liittyvät mielikuvat

- Millaisia mielikuvia kirjastosta ja sen asiakkaista?
- Millainen on kirjaston rooli/merkitys yhteiskunnassa?

Kirjaston käyttö

- Käytön useus?
- Kirjaston käytön historia?

Kirjaston ei-käyttö (kysymyksiä ei-käyttäjille)

- Miksi ei käytä kirjastoa?
- Onko joskus käyttänyt?
- Missä tapauksessa käyttäisi kirjastoa?

Kirjaston kokoelma ja palvelut

- Mitä tietää kirjaston kokoelmasta/tarjonnasta etukäteen?
- Millaisena niitä pitää?
- Millaisia mielikuvia kirjaston kokoelmasta? (ei-käyttäjä)

Kehittämisehdotukset/Vapaa sana